reduplicativè, sed specificativè tantùm. Dices, essentiam ab existentia præcisam non amplius extare à parte rei, atque ideò in tali statu præcisionis nequaquam dici posse distinctam ex natura rei ab existentia. Jam nu. 130. negatum est assumptum, qui præcisio formalis essentia ab existentia non impedit, quia adhuc in tali statu præcisionis dicatur existens à parte rei ob realem identitatem ipsius cum existentia; quod manifesto declarátur exemplo, cùm enim humanitatem v. g. à risibilitate præscindimus ea præcisè considerando secundum sua prædicata quidditativa, non valet dicere tunc humanitatem non esse risibilem, quia tunc fieret abstractio divisiva, & non præcisiva tantum, sed solum dicere valet humanitatem non intelligi risibilem; sic ergo in proposito cum intellectus præscindit essentiam ab existentia, non valet dicere tunc essentiam non existere à parte rei, sed tantùm non intelligi tunc existere; & quamvis tunc non obiiciatur essentia intellectui, ut reduplicativè existens, obiicitur tamen existens specificativè. Dices si talis præcisio objectiva fit per intellectum, ergo erit actulis à parte rei. Nego eam præcisionem essentiæ ab existentia propriè fieri per intellectum, quia essentia à parte rei excludit à suo conceptu quidditativo existentiam, quod est ab ea à parte rei formaliter præscindere, unde talis præcisio non fingitur, nec fabricatur ab intellectu, sed eam reperit factam à parte rei, quia à parte rei invenit existentiam excludi à quidditate essentiæ.

134 Neque ratio, quam addit Ariag. inquit à priori, impossibilitatem talis præcisionis ostendit, sed solùm probat existentiam ab essentia præscindi non posse, quia modus non habet propriam, & distinctam conceptibilitatem, itaut concipi possit sine re, cujus est modus, non tamen è contra probat essentiam non posse ab existentia præscindi, vel si hoc etiam probat, certè id solùm probat de præcisione omninò perfecta, & adæquata, quatenus si rem volumus omninò perfectè, & adæquatè concipere, non sufficit eam concipere cum suis omnibus prædicatis essentialibus, sed etiam concipi debet cum suo modo intrinseco, & gradu perfectionali sibi debito ex dictis disp. 2. nu. 148. Sed adhuc pro majori elucidatione difficultatis potest assignari modus distinguendi existentiam aliquo pacto etiam ab actuali essentia, ut nimirum per hoc distinguantur, quod essentia actualis dicat principaliter, & de per se significata rationem quidditativam rei, & connotat existentiam; existentia verò è contra principaliter dicit actualitatem essendi, connotativè verò quidditatem rei existentis; supposito namque quod alia sit ratio formalis essentiæ, & alia existentiæ, dum dicimus essentiam actualem, utramque rationem involvimus, ita tamen ut ex modo suo significandi ipsa ratio essentiæ principalius importetur, & veluti connotativè ratio existentiæ; & idem servata proportione dicendum est de essentia, & existentia possibili, ut enim sæpè dictum est, quemadmodum existentia actualis essentiæ actuali correspondet, ut ejus modus intrinsecus ita quoque existentia possibilis correspondet essentiæ possibili.

135 Præterea Pasqualig. disp. cit. 82. sect. 4. arguit retorquendo argumentum factum supra n. 104. contra Thomistas, si essentia citra opus intellectus distinguitur ab existentia, utique sumi debet secundum quod est à parte rei non autem in intellectu, alioquin talem distinctionem ex natura rei fundare non poset, at eo ipso quod sumitur secundum quod est à parte rei sumitur cum existentia, ergo implicat essentiam ex natura rei ab existentia distingui. Confirm. quia non potest essentia formaliter ab existentia distingui, nisi eam excludendo à suo conceptu formali, at essentia exclusa existentia nihil remanet à parte rei, ergo nequit sic ab ea distingui. Resp. argumentum illud factum contra Thomistas nu. 104. ineptè contra nos retorqueri, siquidem vim sumebat ex natura distinctionis realis, quæ cum sit relatio realis, & versetur inter rem, & rem utique supponit extrema distinctis existentiis existentia, ut ibi deducebatur, at ille discursus hìc locum non habet, quia nec distinctio formalis importat relationem realem positivam, ut dictum est disp. 1. log. q. 5. art. 2. neque versatur inter rem, & rem, sed inter formalitatem, & formalitatem, quæ distinctas non habent existentias, sed ambæ eadem existunt existentia nempe illius rei, cui identificantur realiter; itaque ad argumentum concessa majori dico ad minorem, eo ipso quod essentia sumitur secundùm quod est à parte rei sumi cum existentia per realem identitatem, quam habet cum ea, non autem per formalem, quia sumpta essentia cum existentia, adhuc verum est dicere hanc non esse de conceptu ejus quidditativo, & ideò negatur consequentia. Ad conf. respondetur eodem modo concessa majori distinguendo minorem, nam si intelligatur de exclusione reali, verum est essentiam seclusa existentia nihil remanere à parte rei, at falsum est si intelligatur de sola exclusione formali, quia talis exclusio formalis existentiæ à conceptu essentiæ benè stat cum identitate & inclusione reali, quæ sufficit ut essẽtia dicatur esse à parte rei. Ratio à priori hujus solutionis est, quia essentia non censetur existens ob formalem identitatem ejus cum existentia, sed ob identitatem realem, & ideò quandiu ista manet, quantumvis essentia præscindatur formaliter ab existentia, semper dicitur esse à parte rei, quia talis præcisio formalis non præjudicat idẽtitati reali. Potest etiam dici, quod cum asserimus essentiam ex natura rei modaliter ab existentia distingui, sumitur essentiam secundum quod est à parte rei, non quidem duplicativè, sed specificativè, ut sensus sit essentiam existentem, ideſt quæ existit, formaliter distingui ab existentia, per quam existit, in quo nulla cernitur implicantia; sed solùm implicantia esset, si assereretur essentiam existẽtẽ reduplicativè sumptã ab existentia distingui.

Hic advertas Trombet. 5. Metaph. qu. 6. duplici ratione probare distinctionem ex natura rei essentiæ ab existentia, prima est, illa non sunt penitus idem, quorum unum est indifferens ad alterum, & oppositum ejus circumscripto omni opere intellectus, sed essentia est indifferens ad existere, & non existere, ergo &c. altera est, quod potentia objectiva repugnat existentiæ reali, & non essentiæ, ergo distinguuntur ex natura rei. Neutra ratio concludet, hoc enim est motivum Thomistarum, jam solutum n. 119. quo valebant concludere realem distinctionem; & ipse Tromb. ibid. retorquendo hoc argumentum Thomistarum, concedit etiam existentiam ipsam indifferentem esse, ut possit actu existere, & non existere. Neque etiam placet quædam distinctio Fabri 9. Met. disp. 2. cap. 1. in fine, quod per esse essentiæ res sunt extra nihil realiter; per esse existentiæ sunt extra nihil formaliter. Hoc prorsus falsum est, quia per existentiam omnes intelligunt illam actualitatem, qua res est extra nihil, itaque alia actualitas necessaria est, ut suprà contra Thomistas arguebatur, qui admittebant essentiam extra causas aliquo pacto ante actualitatem existentiæ.

QUÆSTIO III.

Ubi resolvuntur ex dictis varia quæsita de essentia, & existentia.

136 PRimum quæsitum est, *an in rebus creatis ex essentia, & existentia aliqua fiat compositio, & qualis*. Thomistæ realiter distinguentes essentiam ab existentia, illamque existimantes potentiam verè receptivam, hanc autem actum verè in ea receptum, consequenter opinantur ex eis unitis veram, ac realem resultare compositionem, quam aliqui volunt esse compositionem *cum his*, ut tradidit Cajet. de ente & essentia cap. 5. q. 11. ad 10. & alii ulterius concedunt esse compositionem *his* ut Blasius à Concep. disp. 8. Metaph. q. 3. §. 3. & Cabrer. 3. par. q. 2. art. 4. dub. 6. Quæ opinio ex præcedentibus satis remanet impugnata, ubi determinatum est nec essentiam esse realiter ab existentia distinctam, neque esse potentiam verè, ac propriè illius receptivam in eo rigore, quo centendunt Thomistæ, atque ideò in præsenti ulteriori non indiget confutatione. Recentiores è contra nullam prorsus agnoscentes differentiam inter essentiam, & existentiam, nisi in modo concipiendi, non solùm negant efficere compositionem realem, sed ulterius negant efficere compositionem rationis, quamvis enim possint per rationem distingui, & invicem comparari secundùm rationem ad modum potentiæ, & actus, talis tamen distinctio, & comparatio nec etiam sufficit ad compositionem rationis, quoniam non est distinctio, tanquam duarum rationum ex parte objecti, quæ concipiantur inter se conjungi, & constituere rem, sed solùm est distinctio in modo concipiendi, dum eadem prorsus entitas vel simpliciter concipitur, vel affirmatur in actu esse, ita discurrit Aversa q. 8. cit. sec. 10. Sed nec etiam hìc dicendi modus est admittendus, quia aliquam differentiam etiam ex parte objecti spectandam versari demonstravimus inter essentiam, & existentiam; neque tantam reperiri inter ipsa identitatem in creaturis, quanta in divinis, ex quo deducitur aliqualem facere posse compositionem in creaturis, quæ non reperitur in Deo. Suarez denique inter has opiniones quodammodo mediat, dicit enim disp. 31. Met. sec. 13. num. 7. & 8. essentiam, & existentiam in creatis facere compositionem rationis cum fundamento in re, quam vocat compositionem analogicam, quia non est realis, sed cum similitudine ad realem concipitur.

137 Dicendum est pro solutione quæsiti essentiam dupliciter ad existentiam comparari posse, vel quatenus est adhuc in potentia objectiva, vel quatenus jam actu est à parte rei in rerum natura; si comparentur adinvicem primo modo nulla inter eas intervenit realis compositio, quasi essentia sit potentia verè receptiva existentiæ, velut proprii actus, ita docet Doctor 1. d. 36. q. un. infra B. & probat adversùs Henricum, quia nihil videtur esse ibi, quod cum alio componatur, si enim tota albedo præexistat in potentia, ut terminus potentiæ, & posteà ipsamet sit in actu, non est propter hoc aliqua compositio rei, & rei, quia illudmet numero, quod est in potentia objectiva est postmodum in actu entitativo, idem autem cum seipso compositionem non facit. Tum quia potentia objectiva, & actus entitativus sibi correspondens, qui dicitur existentia, sunt incompossibilia, & unum excludit alterum, ergo compositionem facere nequaquam possunt, neque per rationem, quia cum fundamento in re cogitari non possunt simul manere, nam potentia objectiva est omninò diversa à potentia subjectiva, & ideò fingi non potest ad modum potentiæ receptivæ respectu existentiæ; hanc eandem doctrinam disertè tradidit Alensis 7. Met. quæstiunc. ult. in tex. 22. ut dixi n. 89. ejusque verba retuli n. 70. quærit enim ibi, quæ distinctio intersit inter essentiam, & existentiam, & quomodo illa dicatur esse in potentia ad istam, & quæsitum resolvitur dicendo essentiam dici in potentia ad existentiam, quatenus tota natura rei primo fuit tota sub natura potentiali, & tota posteà fit in actu, non quod nos imaginemur, quod tota res præcesserit, & fuerit sub natura potentiali, quæ posteà suscipiat actum, sed quod tota res quæ præcessit, & fuit sub natura potentiali, modò tota est sub actu; unde tandem concludit imaginandum non esse, quod essentia recipiat existentiam, velut quoddam diversum re, sed ex hoc quod illa eadem realitas, quæ primò cecidit sub conceptu faciendi sit terminus ejusdem actionis, & objectum; cùm igitur essen-

essentia in statu possibilitatis dicatur tantum in potentia objectiva ad existentiam, non verò subjectiva, & receptiva, falsum est ex ipsis fieri aliquam veram, & realem compositionem, ut contendunt Thomistæ.

138 Instabis, assertum Doctoris esse 1. d. 8. qu. 2. omnem creaturam ex actu, & potentia objectiva esse compositam, quatenus habet jam actum entitativum, per quem est ens, & aliquid, & est in potentia objectiva respectu illius perfectionis possibilis, cujus est capax, quatenus est ens. Ad hoc respondet Meurisse lib. 1. suæ Met. qu. 23. non ob id Doctorem sibimet adversari, quia cùm negat ex essentia in potentia objectiva, & existentia compositionem fieri, hoc negat quasi utrumque sit positivum, & unum in potentia receptiva respectu alterius, ut volebant Henricus, & Thomistæ, & cùm postmodum docet, omnem creaturam esse compositam ex potentia objectiva, & actu entitativo, non vult hoc utrumque esse positivum, immò docet expresse unum esse positivum, & aliud privativum. Sed hæc responsio, quamvis etiam à Lich. t. insinuata, non valet, quia actus entitativus, & potentia objectiva sunt incompossibilia, ut sepè monet Doctor præsertim 2. disp. 12. quæst. 1. ergo nedum facere nequeunt compositionem, ux ex positivo, & positivo, sed nec etiam tanquam ex positivo, & privativo; & ideò dicendum nunquam compositionem fieri ex actu entitativo, & potentia objectiva illi actui correspondente, quia sic sunt incompossibilia, sed ex actu, & potentia objectiva illius gradus entitatis, quo creatura caret, vel ratione sui, vel saltem in ratione entis, ut sic, quia hoc pacto possunt actus entitativus, & potentia objectiva stare simul, & in hoc sensu intelligendus est Doctor, cum ait 1. d. 8. q. 2. ex hoc actu, & potentia omnem creaturam supponi, ut constat expressis ejus verbis.

139 Si autem existentia conferatur cum essentia jam actuali, & actu posita in rerum natura, in hoc sensu fit ex ipsis aliqua compositio saltem modalis, quæ est minima inter omnes compositines ex natura rei, quam proinde alii vocant compositionem rationis cum fundamento in re; alii verò appellant *quasi compositionem*, eo quod hæc compositio sit imperfecta, cùm componentia non sint adæquatè condistincta, quia licèt quidditas creata aliqua ratione possit concipi sine esse, vel existentia, tamen existentia nequit concipi sine quidditate. Hæc autem compositio primo sic declarari potest ex generali ratione modi, & rei, in omni namque re modificata per modum aliquem intrinsecum duo secerni possunt aliquo pacto ex natura rei, scilicet modus ipse, & res modificata per modum, quæ quidem licet à parte rei non sint duo entia, sed una & eadem res alio tantùm vel alio modo se habens, nihilo tamen minus res ipsa modificata, & ratio formalis, qua modificatur sunt duo conceptus objectivi (licèt inadæquatè distincti) quorum unus habet rationem quasi potentiæ, & subjecti affecti, aliud verò rationem actus efficientis, ergo res, & modus in creatis aliqualem faciunt compositionem, quia inter ea intervenit aliqualis distinctio, & aliqualis comparatio actus, & potentiæ, quæ duo sufficiunt ad rationem compositionis. Deindè declarari potest ex speciali ratione essentiæ, & existentiæ quia essentia habet suã propriam quidditatẽ, quæ mediante existentia esse potest à parte rei, existentia quoq; suã peculiare habet quidditatẽ in eo consistentem, quod sit ratio quædam formalis, quæ faciat rem in actu, ex his autem duabus quidditatibus una res integra conjurgit, quæ vel existit à parte rei, si hæ quidditates sunt actuales, vel saltem existere potest, si tantùm sint in virtute causarum; ergo invicem conjunctæ aliqualem faciunt compositionem ex natura rei, præsertim quando sumuntur ut sunt à parte rei. Probatur consequentia, quia istæ rationes sunt ita distinctæ à parte rei, ut una aliquid superaddat alteri, non quidem realiter, sed formaliter distinctum, siquidem existentia superaddit essentiæ rationem, per quam potest esse in actu, & una se habet ut actus, altera verò ut potentia, quia essentia substernitur existentiæ, ex vi cujus formaliter existere dicitur, tanquam per formam, cui totum esse rei subiicitur. Denique essentia existens plus importare videtur, quam essentia sola simpliciter dicta, ergo conceptus essentiæ, ut sic, simplicior est conceptu ejusdem essentiæ, ut existentis, atque ideò essentiæ cum existentia aliqualem facit compositionem.

Hoc igitur modo admitti debet in qualibet creatura compositio ex esse, & essentia, quæ sit compositio aliquo pacto ex natura rei, vel si dicatur rationis, habet tamen reale fundamentum in ipsa creatura; & est finita, ac limitata ejusdem perfectio; nam ex eo quòd est limitatæ perfectionis, non habet essendi necessitatem, sed potest esse, & non esse, qua de causa ratio existentiæ concipitur accidere essentiæ. In Deo autem talis compositio admitti non potest, quia non adest in eo fundamentum concipiendi rationem existentiæ accidere essentiæ, & esse extra rationem formalem ejus, non enim Deus est indifferens, ut sit, vel non sit, cùm necessariò existat, & ideò ejus essentia concipi nequit ut subjectum, quod per existentiam determinetur tanquam per formam.

140 Sed impugnat Ariag. cit. disp. 2. Met. num. 71. hunc modum explicandi compositionem ex essentia, & existentia; quasi intellectus essentiam eo quod indifferens est ad existendum, & non existendum, apprehendat per modum subjecti, ipsam autem existentiã per modum actus; nam & ipsa existentia sub conceptu existentiæ apprehenditur ut indifferens ad existendum, & non existendũ, ergo illam deberet apprehendere per modum subjecti, & sic in infinitum. Hæc instantia apud Aversam nullius momenti foret, nam ipse docet sect. illa 8. quod quando essentia concipitur, ut actualis, jam concipitur ut existentia; & è contra cum existentia concipitur, ut potentialis, & non exercita actu, concipitur ut essentia, undè negaret existentiam sub conceptu existentiæ aperehendi, ut indifferentem ad existendum, & non existendum, sic enim concipitur sub ratione essentiæ. Verùm nescio qua cohærentia hoc dicat, nam superius sect. 6. in octavo argumento contra Thomistas probat existentiam sub conceptu existentiæ esse indifferentem ad existendum, & non existendum, & contingens, ac variabile esse, quod sit, vel non sit, & existentiam posse esse, & non esse actu non minus, quàm essentiam. Potius ergò occurendum est ex dictis num. 142. quod licet in opinione distinguente existentiam realiter ab essentia, admitti debeat existentiam seipsa sumptam esse indifferentem ad existendum, et non existendum, quia unicuiq; rei propria correspondet existentia, et propria potentia objectiva, à qua per eam extrahitur, in nostra tamen sententia eam realiter identificante cum essentia, hoc admittendum non est; sed potius dici debet existentiam constitui possibilem, et non repugnantem per ipsam essentiæ possibilitatem, cui tam in statu possibilitatis, quam actualitatis semper servata proportione correspondet, ut modus intrinsecus ei realiter identificatus ex dictis num. 127. undè sicut in recto non dicitur existentia actualis existere, sed esse id, quo formaliter essentia existit, ita neq; existentia potentialis dici potest in recto posse esse, & non esse, sed esse id, quo essentia potest esse, & non esse.

Arguunt Thomistæ compositionem ex esse, & essentia debere esse realem, ne creatura videatur adæquare simplicitatem Dei, sed constat solutio ex supradictis n. 123. ubi diximus alias non deesse compositiones in creatura, ratione quarum simplicitatem Dei nunquam adæquare potest, ut monet Doct. 1. dis. 8. qu. 2. & per hanc ipsam quoque qualemcumq; compositionem posse creaturam à Deo discerni, quatenus existentia in creaturis non est ita summè identificata cum essentia, ut in Deo, quia ibi est prædicatum quidditativum ejus, hìc verò modus tantùm intrinsecus potens aliqualem facere compositionem cum re modificata. Arguunt alii è contra nullam ex eis compositionem fieri posse nec realem, nec rationis, quia membra componentia excludunt se mutuo, at essentia, & existentia non se excludunt, nam essentia exclusa existentia nihil remanet. Sed ad hoc quoque constat solutio ex dictis n. 145. nam faciunt compositionem eo modo, quo se excludunt, quamvis autem non se excludant realiter, quia essentia sine existentia nihil remaneret, se tamen excludunt formaliter, quatenus existentia excluditur à conceptu formali essentiæ, & hoc pacto efficit cum ea compositionem aliquam ex natura rei saltem modalem.

Quæsitum secundum.

141 SEcundum quæsitum est, *utrùm sit perfectior essentia ne, vel existentia?* quæ quidem comparatio licèt fieri nequeat in sententia nullatenus eas distinguente; potest tamen habere locum in opinione eas realiter distinguente, vel saltem aliquo pacto ex natura rei, aut per rationem cum fundamento in re; existentiam esse simpliciter, & absolutè perfectiorem essentia tuentur Thomistæ passim, Bannes 1. p. q. 3. ar. 4. dub. 3. Navarret. controv. 14. §. 7. 8. 9. Ledesm. de perfectionibus divinis q. 12. Blasius à Concept. disp. 6. Met. quæst. 4. Manca 1. Phys. q. 5. dub. 4.

Oppositum rationabiliùs solent propugnare Scotistæ Tromb. 5. Met. q. 6. Mair. 1. d. 42. q. 5. Meurisse lib. 1. Met. q. 24. & sequuntur nonnulli etiam ex Thomistis, ut Soncin. 4. Met. q. 13. & Fer. 3. contra gentes c. 28. Probatur, quia perfectio, vel imperfectio rerum, seu nobilitas, & ignobilitas entium attenditur penes essentiam, non verò penes existentiam earum, ergo essentia est nobilior existentia. Consequentia patet, & probatur assumptum; nam homo ideò est perfectior asino, quia nobiliorem habet differentiam essentialem, quam sit differentia asini, non autem quia perfectiorem habeat existenciam, tam enim extra causas est asinus, quam homo post eorum productionem. Confir. hac enim ratione diximus, hominem existentem perfectiorem esse asino existente, quia homo secundum essentiam suam est perfectior asino, etiam secundum essentiam suam; at hoc non diceretur, si existentia perfectior foret essentia. Ratio à priori hujus conclusionis ea esse videtur, quia ratione essentiæ varii gradus entium constituuntur, & non ratione existentiæ; nam existentia solum præstat, ut ejus beneficio res extare dicantur actu à parte rei, at in essendo sic à parte rei non datur gradus, non enim magis extat à parte rei substantia, quàm accidens, licèt unum nobiliori modo existat, quam aliud, quia substantia existit per se, & in se, accidens in alio, quod propriè non infert nobiliorem existentiam sed nobiliorem modum existentiæ, quia substantia existit in rerum natura subsistendo, accidens autem existit inhærendo; ergo perfectio rerum non attenditur penes existentiam, sed penes essentiam earum. Deniq; quando etiam ostenderent Thomistæ perfectionem rerum attendi quoque penes existentiam, & hoc eis concederetur, non ob id intentum habent, quia non adhuc per hoc probaretur magis attendi debere rerum perfectionem penes existentiam, quam penes essentiam, ut nos asserimus. Hinc posteà fit, quod rerum essentiæ directè ponuntur in prædicamento, non existentiæ; & quod illæ sunt objecta scientiarum, non istæ, & quod illæ necessarias, ac æternas fundant veritates, non istæ, quæ omn[illegible] indicant essentiam à toto genere præcellere existentiæ in perfectione.

142 Respondent Thomistæ, & præcipuè Bannes negando assumptum, quia omninò negari non potest existentiam v. g. substantiæ per-

tiæ perfectiorem esse existentia accidentis, atq; ideò penes existentiam principaliter mensurantur res in perfectione; & licèt etiam mensurari soleant penes essentiam, ut innuit probatio assumpti, hoc tamen fit dependenter ab existentia, quia nulla perfectio competit homini, etiam quod sit animal rationale, nisi intelligatur intrinsecus ordo ad esse, sicut potentiæ ad actum, undè inquiunt, essentiam nullam importaturam perfectionem, si non haberet existentiam, per quam esset. Contra, quia si existentia substantiæ ver. grat. dicitur perfectior existentia accidentis, hoc non est, nisi per ordinem intrinsecum, quem existentia importat ad essentiam, ut modus ad rem, quibùs enim modus proportionari debet rei modificatæ, ergo ex hoc potius colligitur oppositum, nempe essentiam esse perfectiorem existentia, quia major, vel minor existentiæ perfectio ex majori, vel minori perfectione essentiæ, quam afficit, derivatur. Deindè quamvis existentia ponat essentiam in actu, & sit ratio, cur unaquæque res propriam essentialem participet perfectionem, non tamen est formaliter ipsamet perfectio, sicut quamvis approximatio corporis ad ignem sit ratio cur calefiat, non tamen illa approximatio est ipsa calefactio, aut ipse calor; ergo falsum est, res mensurari in perfectione dependenter ab existentia, quasi sit metrum, & mentura perfectionis earum, licèt sit ratio cur res actu participent talem perfectionem. Præterea existentia facit tantùm res esse actu in rerum natura, ut sic, ratio vero essentiæ facit esse in tali, vel tali actu ver. grat. substantiæ, viventis, rationalis, &c. Sed nobilior, & perfectior est actus determinatus, quam actus, ut sic, ergo &c. Tandem argumentum propositum urget, & allata responsio non habet locum, si sumatur ratio formalis, & objectiva tum essentiæ, tum existentiæ præscindendo ab actualitate, ita quod existentia sumatur non pro exercitio existendi, sed in actu signato, prout tale munus exercere potest; sanè hoc pacto sumptę, & invicem comparatæ habent rationes suas formales distinctas, & unaquæque peculiarem suam obtinet perfectionem, neque dici potest essentiam obtinere illam dependenter ab existentia, quia loquimur de essentia in esse objectivo, & ab actualitate præscisa.

Deindè principaliter, essentia est primum principium substantiale operationum; est radix passionum, & proprietatum rem consequentium, ergo est nobilior, & perfectior, quam existentia. Consequentia patet, probatur assumptum, quia essentia ver. grat. Angeli est intellectualis, volitiva, capax divinæ visionis; humanitas est rationalis, discursiva, &c. quod non habet existentiam, quæ tantùm est conditio, ut essentia has efficiat operationes. Respondent Thomistæ negando consequentiam, quia tam operationes, quam proprietates non conveniunt essentiæ, nisi per existentiam, quia essentiæ non existenti nulla competit operatio, nullaque proprietas. Sed hoc, ut dixi, probat solùm existentiam esse conditionem ad operandum, sicut est approximatio ad agendum in passum, quod in ea majorem non arguit perfectionem, alioquin etiam deducere possemus applicationem agentis ad passum esse nobiliorem, & perfectiorem ipsa natura operante, quia operari non potest, nisi per talem applicationem.

143 Demum arguitur ex Tromb. certum est, quod homo, ut sic, plus excedit asinum in perfectione, quam homo in actu hominem in potentia, sed ita est, quod homo excedit asinum per essentiam, & homo in actu excedit hominem in potentia per existentiam, ergo essentia est quid perfectius existentia. Minor patet, probatur major, quia homo in potentia, & homo in actu sunt ejusdem speciei; cum habeant eandem definitionem, homo autem, & asinus sunt alterius speciei, sed illa, quæ sunt diversarum specierum habent majorem dissimilitudinem in perfectione, & in æqualitate, quam illa, quæ sunt ejusdem speciei. Respondent Manca, & Blasius a Concep. inter hominem existentem, & non existentem esse distantiam infinitam, veluti inter nihil, & aliquid, qualis non est inter hominem, & asinum, atque ideò negant majorem, ad cujus probationem ajunt, hominem existentem, & non existentem esse ejusdem speciei, & essentię negativè dumtaxat, & per aliquam non repugnantiam, non verò positivè. Contra, Primò, quia fallum est inter nihil, & aliquid esse distantiam infinitam absolutè loquendo, ut docet Doctor 4. d. 1. qu. 1 Secundo, quia fallum est hominem possibilem esse primis nihil, quamvis enim sit nihil actuale, est tamen aliquid possibile, & est ens reale nominaliter ex num. 46. Tertiò, fallum est hominem possibilem, & existentem esse ejusdem speciei, & essentiæ dumtuxat negativè, quia eundem prorsus essentialem concepum formamus de homine existente, & non existente ex num. 32. & 48. Tandem de homine existente, & non existente possumus easdem formare propositiones, ac easdem specificas ostendere passiones, non autem de homine. & asino, ergo de se evidens est minorem esse distantiam inter hominem existentem, & non existentem, quam inter asinum, & hominem, & ratio est, quia ista major, vel minor distantia non fundatur in existentia, vel non existentia, sed in communitate, ac identitate prædicatorum essentialium.

Obiiciunt Thomistæ. Primò, quia actus à toto genere est nobilior potentia, quam actus; sed existentia est actus essentiæ, quia essentia per ipsam ponitur in actu, ergo est nobilior, & perfectior. Nec valet communis responsio, non omnem actum esse simpliciter perfectiorem potentia actuabili, sed tantùm secundùm quid; ut patet de accidentibus respectu substantiæ, quam perficiunt. Non valet, ait Blasius a Concep. quia accidentia non comparantur solùm ad subjectum, tanquam ad potentiam eorum receptivam, sed etiam tanquam ad causam finalem, & ut plurimum efficientem, sive dimanativam, existentia verò solùm comparatur ad essentiam, sicut actus ad potentiam suam, & ideo licèt subjectum sit simpliciter perfectius accidentibus, hoc non obstat quia existentia sit perfectior essentia; cui accedit, quod subjectum comparatur solùm ad accidentia; tanquam ad actus suos secundarios, sed existentia est actus, ad quem primariò ordinatur essentia. Confirm. quia existentia est actualitas omnium rerum, ac realitatum, quæ sunt in creatura, ergo est omnium perfectissimum, & præstantissimum, unde etiam in Deo ratio omnium perfectissima, quam in eo intelligimus, est, quod sit ipsum esse subsistens. Demum actualitas radix est perfectionis, & quo aliquid est actualius etiam perfectius est, sed esse est summè actuale, ergo summè perfectum. Probatur minor, quia omnia in ordine ad esse habent, ut potentia, omnia per ipsum reducuntur ad actum, & deniq; existentia est talis actus, ut intra genus illius essentiæ, quam terminat, & actuat, non sit ampliùs recepriva ulterioris actus, a quo perficiatur, cùm sit ultimus terminus, in quo ultimo essentia rei conquiescit,

144 Ad 1. respondetur, ut ibi, neque valet illa replica de disparitate accidentium in ordine ad subjectum, & existentię in ordine ad essentiam, licèt enim ita se habeant in ordine ad subjectum accidentia quę iam illi connaturalia; quod ab eo dimanant, & fluunt in genere efficientis causę, ut constat de frigore aquæ calidę se ad pristinum statum reducentis; tamen in aliis accidentibus merè communibus, & ad ventitisia non verificatur, nam albedo v. g. respicit superficiem, ut potentiam merè passivam, & in ea ab agente extrinseco producitur; & quando non placeat exemplum de accidentibus in ordine ad subjectum ad ostendendam majorem illam non esse simpliciter veram; afferatur exemplum de unione, subsistentia, & aliis modis quibuldam substantialibus, qui res actuant, & modificant, & tamen sunt illi simpliciter imperfectiores, ut constat de subsistentia, quæ intra idem genus substantiæ est actus Angelicæ naturę, & est longè imperfectior ipsa, & similiter uno substantialis respectu materiæ, & formæ, quę ab agente extrinseco inter ea producitur. Ad confirm. quamvis existentia faciat esse in actu essentiam, & sit ratio, cur unaquæque res propriam essentialem perfectionem participet, hinc tamen non rectè deducitur, hæc omnia in perfectione superare, alioquin pari ratione actionem productivam Angeli afserere possemus esse angelica substantia perfectiorem, quia per ipsam actuatur, & ponitur extra causas; neque est eadem ratio de existentia Dei, & creaturæ, quia existentia in Deo non facit esse in actu, sed facit esse id, quod est, & est de essentia ipsius, quod non contingit in creatura. Ad ultimum negatur minor, alioquin existentia esset purissimus actus, sicut Deus ad probationem collat ex modò dictis intantum existentiam dici actum omnium realitatum, quatenus ejus beneficio formaliter dicuntur extra causas poni, & de potentia objectiva ad actum existentialem reduci, ex quo tamen non sequitur, quod sit ipsa formalis perfectio omnium illarum realitatum; constat etiam ex dictis n. 72. dici actum ultimum respectu dumtaxat omnium prædicatorum essentialium, non vero, quia non sit receptiva ulteriotis actus absolutè loquendo, nam existentia simul cum essentia in genere substantiæ adæquatè constituit potentiam receptivam accidentium, quia ipsa substantia existens est subjectum accidentium, unde cum existentia non minus, quam essentia in genere substantiæ sit accidentium susceptiva, non apparet quomodo ex hoc capite existentia sit actualior essentia.

Deindè arguitur, quia Dionys. de divin. nomin. c. 5. aserit, quod inter omnes perfectiones, quas a Deo suscepimus, esse est quid majus; & Arist. 8. Ethic c. 11. ait, quod maximum beneficium nobis a Deo præstitum est, quod simus. Tum 2. illud, quod habet rationem finis in productione effectus, debet esse id, quod est perfectius in effectu, sed esse est terminus, & finis illius actionis, qua producitur effectus, ergo, &c. Tum 3. in essentialiter ordinatis ejusdem generis semper posterius est perfectius, cùm ergo existentia sit in eodem genere cum essentia, & sit posterior, erit etiam perfectior. Tum quarto quod dat alteri formaliter, ut sit extra nihil, est nobilius eo, sed existentia dat essentiæ formaliter, ut sit extra nihil, ergo, &c. Tum quintò, illud cui non repugnat non existere est perfectius eo, cui id non repugnat, sed existentiæ repugnat non existere, cum ex vi nominis significet exercitium existendi, non autem repugnat essentiæ, ergo, &c. Tum sextò prima actualitas rei est ea nobilior, undè per hoc probatur, quod forma substantialis est perfectior materia, sed esse est prima actualitas essentiæ, quia essentia antequam sit, nullam habet actualitem. Tum denique dat regulam Cajet. capit. sexto, de Ente, & essentia, ad dignoscendum, quodnam prædicatum sit perfectius in creatis, & ait inter prædicata quidditativa illud esse perfectius, & actualius, quod magis appropinquat ad esse, illud verò potentialius, & per consequens imperfectius, quod magis distat ab esse; sit exemplum, Petrus ut substantia maximè elongatur à sua existentia ut enim existat non sufficit, quod sit substantia, sed opus est, quòd sit corpus, & dum consideratur in ratione corporis amgis appropinquat ad esse, & magis si sit vivens, & adhuc magis si sit animal, ergo perfectio entium mensuratur penes existentiam.

145 Respond. illas, & alias similes auctoritates intelligi debere de esse prout involvit simul essentiam, & existentiam, & illud comparatur ad ceteras perfectiones, & beneficia, quæ deinceps accidentaliter superveniunt. Ad 2. respondetur similiter, non enim sola existentia est terminus actionis agentis, sed esse ut involvit essentiam, & existentiam. Ad 3. verum est assumptum quoad quidditativas perfectiones subordinatas, sicut differentia specifica est postrema, & nobilior, non tamen est vera quantum ad modos intrinsecos, cum differentia ultima sit nobilior hæcceitate ipsa, ita Maiton loc. cit. Ad 4. negatur major absolutè intellecta, alioquin actio productiva Angeli, quia ponit eum extrà nihil in suo genere, esset perfectior ipsa substantia angelica, quod nemo concedit, solùm ergo concedi potest esse perfectiorem existentiam ex hoc capite, quam sit essentia, quod est esse perfectiorem secundùm quid. Ad quintum negatur minor, quia in sententia præsertim realiter existentiam distinguente ab essentia, non minus existentia poni debet indifferens ad esse, & non esse, quam essentia ipsa, nam ante productionem rosæ, sicut essentia rosæ non erat in rerum natura, ita nec existentia, quam solutionem affert Soncin. cit. ad 2. cum tamen quæstione immediatè præcedenti id mordicus negasset in corpore quæsiti; quo autem pacto in nostra sententia possit existentia dici possibilis, & non repugnans dictum est numer. 142. & 150. Ad 6. sæpius dictum est existentiam esse primam essentię actualitatem, non quia ipsam actuet, & informet, velut forma materiam, sed quia est id, quo formaliter essentia dicitur actu poni in rerum natura, quod non infert, ipsam esse perfectiorem simpliciter essentia, ut instavi in actione Angeli productiva. Ad ultimum falsa est illa regula Cajet. quia potius prædicata omnia quidditativa, ut sic, abstrahunt ab esse, sicut & tota series prædicamentalis, & si illa regula valeret, tunc esse hunc hominem esset perfectius prædicatum omnibus, quia magis accedit ad esse, cum tamen certum sit hæcceitatem nullam dicere quidditativam perfectionem; regula igitur ad dignoscenda perfectiora prædicata in serie prædicamentali, & quare inferiora fint perfectiora superioribus, & minus communibus, est, quia includunt totam superiorum perfectionem, ad aliam quàm illis superaddunt, & sic patet ex perfectiori, vel imperfectiori differentia specifica mensurari specierum perfectionem, non autem ex existentia.

Quæsitum tertium.

TErtium quæsitum est, *quænam sit causa proxima effectiva existentiæ*, quidam enim ex Thomistis solum Deum dicunt esse causam effectivam ipsius esse, nullatenus verò creaturam, at certè non nisi instrumentalem, ita Bannes part. 1. q. 43. dub. 4. Fland. Metaphysicorum quæst. 3. articolo 6. Blasius à Concep. disput. 7. Metaphysicor. quæst. 2. licèt oppositum quoque judicet probabile in Schola D. Thomæ.

146 Deducendum tamen est, etiam causas secundas verè, & propriè causare existentiam suorum effectuum per modum causæ principalis, non autem solum Deum; ita Soctus 4. d. 1. quæst. 1. & est communis extra Scholam D. Thomæ, immo, & quamplures defendunt ex eisdem Thomistis hanc etiam fuisse mentem Divi Thomæ, & præcipuè duo illius Scholæ proceres Cajet. p. 1. q. 45. art. 5. & Ferrariens. 2. contra gentes cap. 21. & nuper Manca 1. Phys. q. 5. dub. 7. qui citat Ledef. & manifestè deducitur ex nostris principiis jam positis, nam si essentia, & existentia sunt prorsus realiter idem, consequenter dicendum est, existentiam easdem prorsus causas habere, quas habet essentia, & ideo si causa secunda verè, & propriè producit essentiam sui effectus, ut equus essentiam equi, fateri etiam oportet, quod eodem modo causet existentiam. Quamvis autem hoc solùm sufficeret ad conclusionis hujus probationem, quia ut ait Suarez disp. 31. sec. 9. num. 18. hęc est ratio maximè à priori, libet tamen ulteriùs adducere integrum discursum, quem facit Doct. loc. cit. §. *sed ista rationes*, ubi ita probat etiam causam secundam causare existentiam, vel esse sui effectus; à quocumque efficiente generatur compositum ab eodem effectivè est esse compositi, sed aliquod compositum generatur ab aliqua causa creata, nisi tollatur omnis actio creaturæ, ergo, &c. probatio majoris, tum quia secundùm Philosophum 1. & 5. Phys. & 1. de gen. & cor. & 20. Metaph. generatio est ad esse, ergo causa efficiens generationis est causa efficiens esse, ad quod terminatur ipsa generatio. Tum per rationem, quia à quocunque generatur compositum, per ejus actionem forma est in materia, formam autem esse in materia est compositum habere esse, quia si non, aut ergo esse sequitur naturaliter ipsum compositum, quod est terminus generationis, aut præcedit naturaliter; si præcedit, ergo prius est esse compositi, quam ipsum compositum, quod non est intelligibile; si sequatur, ergo sine contradictione posset compositum produci ab agente absque hoc, quod Deus daret illi composito producto esse, immò simpliciter posset Deus non dare esse illi composito producto, cum non agat extra se nisi contingenter, & liberè. Nec valet dicere (ait Doctor) quod esse non est à generante compositum, & tamen necessariò concomitatur ipsum; quia per responsionem non concomitatur, ut terminus actionis generantis, si ergo ut terminus agentis primi, & non præcedens compositum, ergo sequens, & ita sine contradictione potest non sequi. Si dicas distinguendum esse in quolibet producto esse hujusmodi, & esse simpliciter, & secundo modo est effectus Dei, vel causæ universalissimæ, primo autem modo est effectus causæ particularis, quæ videtur responsio Bannes loc. cit. ubi concl. 4. ait causas particulares non causare existentiam, ut sic, sed determinationem existentię, idest esse tale. Hoc non solvit, subdit Doctor lit. D. quia esse simpliciter in isto, & esse hujus non sic distinguitur, quod ab alia causa esse possit esse hujusmodi, quin ab eadem sit esse simpliciter, quod est in isto; quia sive sit distinctio rationis in intellectu, vel qualitercunque, quod dat isti esse hujus dat sibi esse simpliciter, quod est in isto; & ratio est, quia actio physica non attingit modum, seu differentiam aliquam Metaphysicam in se præcisè, sed rem ipsam totam, cui talis differentia identificatur.

147 Dices, non in hoc sensu intelligere Bannes, quod causa particularis effectivè causet determinationem existentiæ, sed in hoc sensu, quod ipsa præparat esentiam, velut subjectum susceptivum talis existentiæ, & non alterius; inquit enim in productione effectus creati à causa secunda duas intervenire actiones, unam, quę est à causa secunda inducente formam in materiam solùm secundum esse esentiæ; aliam solius Dei conferentis existentiam. Contra, quia superflua omninò est actio specialis Dei, qua producatur existentia, ultra actionem causæ secundæ, qua producitur esentiæ effectus, ergo, &c. probatur assumptum, quia considerando præcisè actionem causæ secundæ, ut præintelligitur actioni Dei existentiam præbenti, res per illam immediatè facta educitur extra causas, ergo per eam nedum acquirit esentiam realem, sed etiam existentiam, cùm hæc non sit aliud, quam esentia extra causas producta. Dices, in eodem instanti, in quo est actio creaturæ tendens ad esentiam, dari etiam actionem Dei attingentem existentiam, & in illo priori naturæ entitatem è creatura productam intelligi solùm in via ad esse, quod in eodem instanti per divinam actionem communicatur. Contra, quia tunc non salvatur in creatura ratio actionis realis, quæ est id, quo res accipit esse reale; cùm ergo in effectu inveniatur esse aliquod reale à causa secunda illi communicatum, vel hoc erit esse existentiæ, & habetur intentum, vel esse esentiæ, quod cùm non possit esse, ut consideratur in potentia, ut sic enim nihil est in re facta, erit esse esentiæ extra causas, & per consequens cum existentia; & hoc quidem modo, ac eisdem ferè verbis præallegatas suorum Thomistarum responsiones impugnat Manca loc. c. sed qua cohærentia non video, cùm inferius poltea dub 10. eisdem ipse utatur solutionibus ad argumenta probantia realem identetatem existentiæ cum esentia. Deindè contra eandem solutionem benè urget Suarez inquirendo, an actio, quæ progreditur à causa secunda sit existens nec ne, hoc secundum dici non potest, quia cum sit actio egressa ab agente, & extra causas, proportionatam actualitatem habebit, sicut habent alia accidentia; si primum, rursus quæritur, an illam existentiam habeat ab ipsa causa secunda, vel ab alia actione speciali ipsius Dei; si primum ergo aliqua existentia fit à causa secunda; si secundum, ergo datur procesfus in infinitum. Et denique de hac ipsa actione speciali divina, qua producitur existentia, quæritur, an sit creatio, vel eductio, si primum, ergo omnis existentia creata esset subsistens, & independens in esse, & fieri ab omni susceptivo, quod falsum esse patet in existentia omnium formarum materialium; si 2. sine causa tribuitur soli Deo, & negatur causæ secundæ, quia talis modus agendi dependenter à subjecto non excedit vires causæ creatæ, neque effectus producendus excedit perfectionem agentis creati, fallum enim apparet ex dictis quæsito præced. quod Thomistæ comminscuntur de sua, & maxima perfectione existentiæ creatæ; & hanc rursus impugnationem contra suos cit. Thomistas adhibet Manca loc. citat. cùm tamen in eadem quæst. superius dub. 4. cum eis conveniat in his, quæ asserunt de perfectione existentiæ supra essentiam.

148 Respondent alii Thomistæ, quod licèt causa secunda non efficiat existentiam, vel esse, tamen, ut existentia essentiæ uniatur quia ultimo disponit, & determinat essentiam ad receptionem talis existentiæ, unde quamvis non efficiat existentiam, efficit rem existentem, sicut homo generat hominem, licèt non efficiat animam, quia unit illam, & sic inquiunt allatam Scoti rationem non concludere, ita Blasius a Concep. cit. §. 2. Sed hoc facilè reiicitur, quia tunc de ipsa unione producta à causa secunda redeunt eadem argumenta, cum enim & ipsa propriam habeat existentiam, quærendum est, an ea producatura causa ipsa secunda, nec ne, si primum habetur intentum, quod aliqua existentia est à causa secunda, & cum non sit major ratio de una, quàm de alia, idem dici poterit de aliis, si secundum, ergo dabitut processus in infinitum in unionibus existentiæ cum essentia, & specialibus Dei actionibus existentiæ productivis. Accedit falsum esse, hominem ideò alium generare hominem, quia animam rationalem unit materiæ, siquidem unionem illam non attingit ex dictis disput. 8. de gen. & cor. num. 33. & si eam attingeret, unio illa licèt sit substantialis, quatenus inter extrema substantialia versatur, in se tamen considerata est accidens, ut dicebamus disp. 5. Phys. quæst. 9 non potest autem accidens esse terminus substantialis generationis, unde potius homo dicitur generare hominem, quia producit formam mistionis, quæ est proxima, & immediata dispositio ad animæ rationalis infusionem, & ejus actio terminatur ad corpus animæ unitum, quatenus in eodem instanti, in quo ultimò fit corpus animatur, ut dictum est disputatione 8. citat. de gen. & cor. numero 35.

Deinde verò, quod causa secunda non sit causa instrumentalis tantùm existentiæ suorum effectuum, sed verè, & propriè principalis, facilè probatur ex notione causæ principalis, & instrumentalis; nam si per hoc distinguuntur, ut fert communis opinio, quod causa principalis ea sit, quæ agit propria virtute accommodata, & proportionata effectui, ita ut effectus non excedat virtutem causæ, neque in se, neque in modo, quo ab agente fit, jam constat, causam secundam ita se habere respectu suorum effectuum, ignem v. g. generantem

respectu ignis geniti, quia ignis genitus non excedit virtutem ignis generantis, cum uterque sit ejusdem naturæ, nec etiam in modo quo producitur, quia producitur naturaliter, & dependenter a subjecto; si etiam per hoc distinguuntur causa principalis, & instrumentalis, quod hæc nunquam attingit terminum principaliter intentum, ut illa, qui modus dicendi verior est & Doctori conformior ex dictis disp. 7. Phys. quæst. 5. adhuc patet ignem v. g. esse causam principalem alterius ignis geniti, & non instrumentalem tantùm, quia non attingit solam dispositionem ad formam principaliter intentam, sed verè ipsam formam substantialem ignis, ut extra causas positam, ergo est causa principalis essentiæ sui effectus, & non instrumentalis tantùm.

149 Respondent quidam Thomistæ apud Manc. cit. quod nulla causa creata potest efficienter physicè principaliter tribuere alicui participationem alicujus naturæ, nisi haberet eam per essentiam, ut nihil potest principaliter ignire, nisi ignis; cùm igitur esse soli Deo principaliter conveniat, consequens est, quod solus Deus potest principaliter physicè causare ipsum esse. Contra, quia ex hac responsione sequitur causam secundam effectum ei connaturalem producere non posse nedum quoad existentiam, sed nec etiam quoad essentiam, quia solus Deus est sua realis essentia per essentiam, omnes verò creaturæ habent essentiam à Deo participatam, atque ita solus Deus omnem essentiam efficere poterit; falsum ergo est, quod causa ut dicatur principalis respectu esse, quod effectui communicat, debeat possidere illud esse per essentiam, & non sufficere, quod illud habeat per participationem ab ipso Deo.

In oppositum arguit Bannes, nulla creatura ex se, & ex natura sua habet esse, sed illud communicatur, & conservatur à Deo, ergo nulla creatura per se est causa existentiæ, nec in communi, nec in particulari, sed illa à solo Deo est. Antecedens patet, & consequentia probatur, nam virtus causativa existentiæ supponit ipsum esse in causa agente, ergo si esse ipsius causæ provenit, & communicatur ab extrinseco, non habet virtutem per se operativam existentiæ; vel saltem non habet, nisi per modum instrumenti, sicut aqua, quia per se non est calida, non est etiam per se, & principaliter calefactiva, sed tantùm, per accidens, & instrumentaliter. Tum 2. omnis creatura in sua actione supponit aliquid a solo Deo productum quia non potest agere ex nihilo, sed ex præsupposito subjecto, ergo actio creaturæ supponit esse, & per consequens non est causa ipsius esse. Tum 3. materia prima est ingenerabilis, & incorruptibilis, quæ a solo Deo conservatur, ergo solus Deus dat existentiam materiæ primæ, sed materia non existit nisi per existentiam totius, ergo causa secunda non producit existentiam compositi. Tum tandem quia non alia ratione possumus explicare Deum esse causam totius entis, nisi quia ipse solus causat esse tam formæ, quam materiæ, & totius, vel si creaturæ hoc ipsum efficiunt, dicentur etiam causæ totius entis.

150 Resp. neg. consequentiam, quia ex hoc, quod causa secunda non habeat a se, & ex se existentiam, sed à Deo, non benè deducitur, quod existentiam sui effectus attingere non possit, alioquin nec etiam essentiam attingere posset, ut dicebamus, quia & hanc ex se non habet, sed à Deo; & ad probationem consequentiæ rursus negatur sequela, quia ut causa possit effectui præstare aliquod esse, sufficit quod illud habeat in se, & minimè opus est, quod habeat à se, nisi de prima causa sit sermo; nec etiam sequitur esse causam instrumentalem dumtaxat, & per accidens ipsius existentiæ, sicut aqua est causa caloris, nam calor nedum ab extrinseco competit aquæ, sed etiam omninò per accidens, quia nullo pacto ad ejus speciem constitutionem, sed existentia licèt ab extrinseco creaturæ communicetur, attamen intrinsecè, & per se illi convenit, quia ut actu creatura sit, indiget existentia, nec potest dici accidens ejus, nisi prædicabile, quatenus non est ejus prædicatum quidditativum. Ad 2. probat solùm argumentum creaturam non efficere existentiam materiæ primæ, quæ ejus actioni supponitur, & ex a solo Deo producta, at non probat quin efficere possit existentiam formæ, vel compositi, quod est terminus actionis ejus. Ad 3. negatur subsumpta minor, quia ut constat ex dictis disp. 2. Phys. materia prima propriam habet existentiam incompletam distinctam ab existentia formæ, atque compositæ, quia supponitur omni actioni agentis naturalis; ut habens suum proprium esse essentiæ in se, & entia causam suam efficientem, quod sine esse existentiæ intelligi non potest. Ad 4. Deus dicitur esse causa totius entis, non autem creatura, quia Deus efficit totum, & totaliter, idest quoad omnes, & singulas ejus partes nullam præsupponendo, quod nequit facere creatura, unde solùm deduci potest causam secundam efficere non posse totam sui effectus existentiam quoad omnes, & singulas ejus partes; quod certè non obstat, quominus dicatur efficere existentiam propriam totius cathegoreticè sumpti, sicut enim agens naturale dicitur generare totum, licèt materiam non generet, quia ad hoc sufficit, ut producat formam in materia, ex quibus unitis totum resultat, sic ad hoc ut dicatur producere existentiam totius, sufficit, ut formam faciat existere in materia, quia ut ait Doctor 4. d. 1. quæst. 1. B. formam esse in materia est compositum habere esse.

Secundò, arguitur ratione, quæ dicitur esse D. Thomæ 1. p. qu. 45. ar. 5. effectus universaliores debent reduci in causas universalissimas sed inter omnes effectus ipsum esse est universalissima effectus, ergo debet reduci in causam universalissimam, qui est Deus, & per consequens est proprius ejus effectus. Confirmat hoc Blasius à Concep. quia dicitur Sap. 1. Creavit Deus; ut esset omnia, & in pluribus scripturæ locis, dicitur quod Deus omnia facit, & plerique Sancti Patres appellant esse effectum proprium Dei; alias etiam quinque rationes adducit hic Auctor ex D. Thom. 3. contra gentes cap. 66. quas non adducto, tum quia ferè omnes recidunt in rationem nunc allatam, tum quia ex dictis facillimè diluuntur; tum tandem quia ipsemet Auctor illas solvit sustinendo probabiliter oppositam sententiam.

151 Respondet Doctor 4. dist. 1. quæst. 1. lit. C. rationem illam nihil concludere, nisi universalitas causæ, & effectus sumantur difformiter; duplicitèr enim potest intelligi causa universalior, scilicet secundùm virtutem, seu perfectionem, vel secundùm prædicationem, & similiter effectus potest dici universalior dupliciter, scilicet prædicatione, & virtute, seu perfectione; universalius prædicatione dicitur illud, cujus ratio dicitur de pluribus; universalius autem perfectione, cujus perfectio est major in se, & perfectionum plurium contentivum; si ergo universalitas causæ, & effectus uniformiter sumantur, itaut effectus universalissimus in prædicatione, sicut est ens, revocari debeat in causam sic universalissimam, quæ sit Deus, falsa est major, quia Deus non est causa universalissima in prædicando; si verò intelligatur de universalitate in perfectione, & virtute, ita verum est Deum esse universalissimam causam, sed falsum est in hoc sensu ens esse universalissimum effectum, quia prædicata quò sunt communiora, eò sunt imperfectiora; si verò sumantur difformiter itaut sensus sit effectum universalissimum in prædicando, quale est ens, reduci debere in causam universalissimam in perfectione, qualis est Deus; aliquid utique concludet in proposito ratio D. Thomæ, nimirum ipsum esse universum, ut comprehendit quodcumque factibile esse proprium effectum ipsius Dei, quia non potest nisi causa perfectissima producere quodcunque factibile, non tamen concludit quodcunque etiam esse particulare esse proprium effectum Dei, sicut ratio deberet inferre, ut contra nos concluderet. Ad Confirmat. si Patres, vel Scriptura id unquam dicunt, explicari debent in eodem sensu, ut scilicet loquantur de esse in tota sua latitudine, ut comprehendit omne factabile, & causabile, nam si aliqua causa secunda posset in omne ens creabile, & producibile secundùm totam suam latitudinem posset in seipsam, cum & ipsa sit ens quod dam creabile, & producibile; dici etiam solet esse effectus proprius Dei, quia solus Deus producit totum esse rei, & totaliter nullam præsupponendo partem; tum quia ipse solus in omni re ponit fundamentum existentiæ, sine quo creatura non potest aliquid existentiæ efficere, cum semper agat in præsupposito subjectum.

152 Denique probatur, quod causa secunda non sit causa principalis, sed tantùm instrumentalis ipsius esse, nam libro de causis dicitur, quod nec intelligentia, nec anima rationalis dat esse, nisi inquantum operatur operatione divina; ex quo sic arguit Blasius à Concept. quod agit in virtute alterius, & non in virtute propria, non agit per modum causæ principalis, sed instrumentalis, sed causa secunda non producit existentiam in virtute propria, sed in virtute Dei, ergo &c. Cons. quia si entitas existentiæ produceretur à causa secunda, tanquam à causa principali, deberet dari in creatura potentia operativa, quæ dimaneret à substantiæ existentia, quia cum substantia non sit immediatè operativa, & existentia subdantiæ sit substantialis, deberet necessariò dimanare ex se aliquam potentiam activam, media qua ordinaretur ad productionem existentiæ, ergo cùm non detur talis potentia in creatura, ut patet, nulla creatura producet per modum causæ principalis entitatem existentiæ.

Respondet quod causa secunda dicitur dare esse, inquantum operatur operatione divina, ac in virtute Dei, quia operatur dependenter à Deo, & cum subordinationead Deum tam in essendo, quam in operando, ut potè, quæ totam agendi virtutem accepit à Deo, eamque exercet dependenter à concursu divino, non verò quia sit purum Dei instrumentum propriè loquendo de instrumento. Ad Confirm. posset negari major, quia in nostra sententia substantiæ est immediatè operativa, ut constat ex dictis disputat. 8. Physicor. quæst. 6. articol. 2. posset etiam negari minor, quæ non probatur; cui accedit, quod idem prorsus argumentum fieri posset ad probandum, quod causa secunda nequit producere effectum, nedum quoad existantiam, sed nec etiam quoad essentiam? & quicquid dicetur ad illud factum contra productionem essentiæ, dicetur quoque ad idem factum contra productionem existentiæ.

153 Solet etiam hic quæri de causa formali existentiæ, & Thomistæ passim asserunt in rebus materialibus formam esse causam formalem omnis existentiæ, dicunt enim materiam, & formam prius inter se uniri ad faciendum totum, & deindè ipsi toti advenire existentiam in virtute formæ, & sic tam materiam, quàm formam accipere existentiam, & quidem non semel Aristoteles significavit omne esse substantiale à forma substantiali proficisci in genere formalis causæ, nam secun. Phys. tex. 12. ait res per materiam esse in potentia, & per formam esse in actu, & 2. de Anim. 36. ait animam esse causam ipsius esse, seu cur sit animal, & 5. Met. 15. ait alia est substantia in rebus, quæ est causa existentiæ, ut anima in animali; unde Conimb. Phys. quæst. 9. testantur esse commune axioma inter Peripateticos existentiam esse ultimam actualitatem omnis formæ. Cœterum iam disp. 2. Phys. quæst. 1. art. 2. determinatum est materiam habere propriam, & intrinsecam existentiam ex suis meritis,

ritis, & non beneficio formæ præcisè, ut opinantur Thomistæ, ubi etiam explicatæ sunt prælegatæ auctoritates, quod nimirum non fiat in eis sermo de esse, & existere entitativo, seu transcendenti, quod est commune omnibus rebus, ut entia sunt, sed de esse specifico, & completo in determinata specie prædicamentali, hoc enim tam materia, quàm compositum obtinent beneficio formæ, & in genere causæ formalis, compositum quidem in genere causæ formalis intrinsecæ, quia ad ejus constitutionem concurrit, ut ejus pars formalis intrinseca, materia verò in genere causæ formalis extrinsecæ, quatenus in se recipiendo formam erahitur per illa ad hanc, vel illam speciem in prædicamento, cùm ipsa quantum est de se ad omnes sit indifferens ratione suæ indeterminatæ potentiæ. Hic autem addo, quod etiam loquendo de ipso esse entitativo, ac transcendentaliter sumpto dici potest in bono fen su omne esse vel esse formæ, vel a forma in suo genere causæ pendere; nam si loquamur de esse, seu existentia compositi, certum est hanc pendere à forma in genere causæ formalis intrinsecæ, utpotè, quæ est precipua, & principalior pars quidditatis, & in hoc sensu præallegatas Arist. auctoritates, & alias consimiles explicavimus disputat. 5. Phys. q. 12. art. 1. qua de causa hoc peculiariter tribuitur formæ, etiamsi compositum esse suum habeat quoque à materia, quæ est pars altera ejus intrinseca. Quamvis autem hoc modo nequeat forma præstare existentiam intrinsecam materiæ, quia non est pars ipsius materiæ, neque illam intrinsecè componit in sua entitate, nihilominus adhuc dici potest propriam, & intrinsecam materiæ existentiam à forma pendere in genere causæ formalis extrinsecè, quia ut materia sit, & existat in rerum natura indiget informatione formæ, ut dictum est disput. 2. Phys. q. 3. art. 1. atque ita constat verum esse, quod diximus, nullum esse existentiæ in composito reperiri, nec integrum, nec partiale, quod vel non sit esse ipsius formæ, vel à forma aliquo modo pendeat.

154 Postremum quæsitum est, *an existentia sit actus immediatus essentiæ*. Thomistæ quamplures, quibus præivit Cajet. 3. p. quæst. 17. art. 2. asserunt existentiam non convenire immediatè naturæ substantiali, sed subsistentiam prius, ac deindè existentiam, itaut existentiam, per se primo superveniat toti supposito ex natura, & subsistentia constituto. Nihilominus cœteri omnes tàm Philosophi, quam Theologi pro comperto habent existentiam esse immediatam essentiæ actualitatem, nihilq; extraneum illi competere antecedenter ad existentiam; verum quidem est, naturam ante existentiam supponi debere singularem, cùm enim existentia faciat in actu, oportet ut præsupponatur totum integrum esse rei, & debet existere, tum quia natura non immediatè in se existit, sed in singularibus, quibus, identificatur; atopus non est, ut ante existentiam supposita intelligatur; & hoc prestertim in sententia nostra asseri debet realiter distinguente subsistentiam ab essentia, non tamen existentiam; si enim existentia est cum essentia realiter identificata, & subsistentia è contra est realiter distincta, & separabilis à natura, consequens est, ut existentia prius essentiæ conveniat, quam subsistentia; ut illi consubstantialis, ac realiter indentificata. Immò id etiam asseri debet in sententia Thomistica realiter existentiam distinguente ab essentia; quia subsistentia vel subsistantia ab ipsa natura, vel in ea recipitur, si primum, ergo natura supponitur existens, cum res prius debeat esse in actu, quam aliquid ab ipsa fluat, & dimanet; idem etiam sequitur, si dicatur secundum, quod enim existens non est, utique aliud reale à se distinctum recipere nequit; maneat ergo, existentiam esse immediatam actualitatem essentiæ, & essentiam priùs intelligi debere existentiam, quàm subsistentem in substantiis vel inhærentem in accidentibus. Solet etiam hic à quibusdam disputari, quomodo existentia requiratur ad operandum, an ut virtus causativa, an tantùm ut conditio, de quo jam diximus disp. 8. Phys. quæst. 4. artic. 1.

QUÆSTIO IV.

An quæcunque propriam habent essentiam, peculiarem etiam habeant existentiam.

155 MOvetur hæc quæstio, ad dignoscendum quibus rebus propria competat existentia. Thomistæ namq; realiter distinguentes essentiam ab existentia, multis rebus propriam adscribunt essentiam, sed non propriam concedunt existentiam, sed aliena existentia dicunt illas existere; ita discurrere solent de materia in ordine ad formam, de accidente respectu subjecti, & de humanitate assumpta à Verbo, volunt enim hæc omnia propriam habere essentiam, sed non propriam existentiam, unde asserunt materiam existere per existentiam formæ, accidens per existentiam subjecti, & Christi humanitatem per existentiam Verbi; quod etiam à fortiori de relationibus asserunt, quamvis enim habeant distinctam essentiam à suis fundamentis: non tamen habent diversam existentiam, sed eorundem existentia existunt, Et hoc ipsum esserunt nonnulli Recentiores de modis respectu rerum, quod nempe propriam essentiam possideant, verùm non existant, nisi per existentiam rerum, quarum sunt modi, quia si modus propriam haberet existentiam, non ampliùs esset modus, sed entitas.

Alii verò è contra non distinguentes essentiam actualem ab existentia eserunt omnem essentiam habere debere suam propriam existentiam, nec unam rem per existentiam alterius existere posse, nec plures res per unicam existentiam, sed sicut distinguuntur ipsæ res, & earum essentiæ, ità multiplicari, & distingui earum existentias, undè consequenter volunt materiam propriam habere existentiam distinctam ab existentia formæ, accidentia item nedum absoluta, sed etiam respectiva habere suammet existetiam diversam ab existentia subjecti, & fundamenti; & rursus humanitatem Christi propriam habere existentiam creatam distinctam ab existentia Verbi, ita Suar. disp. 31. Met. sec. 11. Aver. qu. 8. Phys. sec. 10. Ar. disp. 2. Met. sec. 5. Pasqual. disp. 83. sec. 5. Meruisse lib. 1. suæ Metaph. quæst. 20. de modis verò respectu rerum ajunt; quod sicut habent propriam esentiam ab esentia subjecti modaliter distinctam, ita etiam habent propriam modalem existentiam, ratione cujus possunt produci, & destrui, absque eo quod producatur, & destruatur subjectum; ita Suarez, Aversa & Arriag. citat. Vel si negatur habere modos propriam existentiam, negari quoq; debet habere propriam esentiam, ut defendit Pasqualig. loc. cit.

156 Hæc posterior oponio vera est, nobisq; tuenda, sequiturq; necessariò ex principio jam posito de identitate essentiæ cum existentia, & probatur primo in generali cuicunq; esentię propriam correspondere existentiam, nec aliena existentia existere posse, si enim existentia realiter loquendo non est aliud, quàm esentia prout est in actu, sequitur manifestè non posse, nisi per propriam existentiam existere; & sicut impossibile est, quod aliqua res sit ens per alienum esse, ita etiam impossibile est, quod sit actualis, vel actu ens per alienam actualitatem, probatur consequentia, quia non minus intrinsecè quelibet res in se est actualis, quam sit ens, quia esse actuale nihil aliud dicit, quam reperiri à parte rei secundùm proprium esse.

Secundò, Deindè ulterius probatur in speciali discurrendo per singula, quibus Thomistæ propriam concedunt esentiam, & negant existentiam, & quidem materiam primam nedum propriam habere esentiam, sed etiam existentiam distinctam ab existentia formæ, & compositi ex professo probatum est d. 2. Phys. q. 2. ar. 1. propriam, inquam, existentiam partialem, & incompletam, ibiq; sufficienter factum est satis omnibus, quæ solent in oppositum conglomerare Thomistæ. Quod etiam accidentia propriam habeant existentiam ab existentia substantiæ distinctam non solùm docet Scotus 4. d. 12. q. 1. §. *Hic dicitur*, sed etiam sanior pars Thomistarum, quos refert, & sequitur Blasius à Concept. d. 6. Met. q. 3. immò Bannes 1. p. q. 3. ar. 4. dub. 5. inquit se aliquando cum Magistro Soto 1. Phys. q. 6. sensisse oppositum, verùm re melius perfecta, agnovisse esse contra mentem S. Thomæ, hoc autem probat Doctor loc. cit. hac ratione; unumquodq; quod est extra causam suam, & intellectum, sicut habet entitatem propriam, ita & proprium esse, ergo si accidens habet propriam entitatem esentialem extrà subjectum, & intellectum, habet & proprium esse, & ita non existit formaliter per esse subjecti. Assumptum patet ex superioribus, ubi probatum est existentiam aliud non esse quam rei esentiam, & entitatem actu extrà causas positam; alia verò propositio subsumpta à Doctore, quod accidentia propriam habeant entitatem, & esentiam ab esentia subjecti distinctam facilè probatur, quæ accidentia de novo producuntur in subjectis, & corrumpuntur permanentibus subjectis, ergo propriam entitatem habent diversam realiter ab entitate subjecti, & per consequens distinctam quoq; existentiam, & ratio est, quia omnis productio ad aliquam terminatur existentiam, & per omnem corruptionem aliqua deperditur existentia Confirmatur hoc ineluctabiliter ex mysterio Eucharistiæ, in quo eadem numero accidentia conservantur sine substantia, certum autem est non conservari sine existentia; quæ ratio ut benè Suarez adnotavit, procedit etiam in opinione Thomistica distinguente realiter esentiam ab existentia, quod enim aliqui dixerunt ex Thomistis, quod quamvis post consecrationem eucharisticam non maneat esentia panis, manet tamen existentia substantialis panis, cujus beneficio quantitas, & alia accidentia separata existunt, est erronea, quia juxta doctrinam Conciliorum, & Patrum preter accidentia panis post ejus consecrationem nihil prorsus remanet, quod spectaret ad substantiam panis.

157 Respond. quidam Thomista, Deum in Eucharistia creare novum quoddam esse, per quod accidentia ipsa extra subjectum conservantur. Hanc solutionem jamdudum impugnavi ex professo disp. 3. Phys. q. 4. art. 2. ac etiam reiicit ipse Doctor cit. quia cum illud esse novum non sit esse divinum, led creatum vel est substantia, vel accidens, si illud esse novum est in genere substantiæ, erit independens, & per consequens nomerit formaliter esse alicujus accidentis, quia nullum accidens potest esse formaliter independens, vel per se esse, tum quia secundùm fidem in Eucharistia alia substantia non reperitur preter corpus Christi; si verò sit accidens, seu in genere accidentis erit æquè dependens, sicut forma cujus est, & per consequens per illud esse formaliter non erit accidens separatum indepēdens, ut ipsi asserunt, dum dicunt virtute talis novæ existentię accidens separatum independenter existere; tum quia si talis nova existentia est accidentalis, jam concediturr ultro, quod hic contendimus, dari nimirum existentiam inferioris ordinis ad existentiam substantialem proportionatam accidentibus; & hac ad missa prestabit magis hanc ponere accidentibus connaturalem, & congenitam, quam novam, & miraculosam. Rursus hæc solutio omnia illa incurrit incommoda, quibus subjacent, dicentes posse eandem numero essentiam conservari variata existentia, quod impugnatum est, ut impossibile prorsus num. 118. quia si manet eadem numero actualis entitas, manebit etiam illud esse, à quo intrinsecè res habet talem actualitatem, quod est esse existentię.

158 Sed obiicies, quod accidentis esse est in esse, & 7. Met. 2. dicitur ens, quia entis ens idest quod nec est ens, nec habet esse nisi quatenus participat esse sui subjecti. Deindè quia si propriam haberet existentiam, ad existentiam substantiæ ulterius non ordinaretur, quia existentia est ultimus terminus essentiæ. Demum si propriam habet existentiam, vel hæc est ejus inhærentia actualis, vel aptitudinalis, aliud enim in accidente non reperitur, sed neutrum horum, quia actualem amittit in Eucharistia, & aptitudinalis est ejus essentia, non existentia, ergo &c. Resp. Ad 1. ex Doctore loc. cit. accidentis esse dici in esse, non quia in ratione entis intrinsecè constituatur per esse sui subjecti, ita quod sit unum esse, vel entitas accidentis, & subjecti, quia tunc ex ipsis non fieret unum per accidens, sed quia ob debilitatem, & imperfectionem sui esse dicit transcendentalem habitudinem ad subjectum, adeout naturaliter nequeat nisi in alio sustentari; talis autem dependentia in existendo unius ab alio non arguit carentiam propriæ existentiæ in re sic dependente, alioquin compositum propriam non haberet existentiam, cum nequeat sine partibus consistere, immò & substantia ipsa sine quibusdam accidentibus conservari non potest, sed arguit debilem existentiam, & imperfectam, ut in proposito de accidente, aut aliqua alia ratione dependentem. Et cum ab Arist. accidentia dicuntur entia, quia entis, ait Doctor ibid. lit. G. ly *quia* non dicere notam causæ formalis, sed alicujus causalitatis extrinsecæ, quam subjectum exercet respectu accidentis illud sustentando, ac interdum efficiendo, de quo videatur Alens. 7. Met. tex. 5. q. 1. Ad 2. quicquid hic dicat Blasius à Concep. negandum est, existentiam ut sic esse ultimum terminum essentiæ, hoc enim potiùs convenit subsistentiæ, ut notat Scotus quol. 9. §. *de secundo*, ubi ait subsistentiam esse actualitatem ultimatam essentiæ, ità quod subsistens non est per se ordinabile ad aliquem actum simpliciter ultrà istum, quem habet, qui quidem actus ulterior possit esse actus ejus per se. Ad 3. concedunt Bannes, & Blasius à Concep. existentiam accidentis esse formaliter ejus inhærentiam, & accidens à sua essentia dici formaliter inhærens, seu inexistens; verum tamen ut dictum est n. 128 sicut in substantia distinguitur ejus existentia à subsistentia, ita pariter in accidente distingui debet ab ejus inhærentia tam actuali, quàm aptitudinali, ab actuali quidem realiter, quia destructa ejus inhæsione ad subjectum conservari poteſt in rerum natura per potentiam Dei absolutam, ut patet in Sacramento Altaris; ab aptitudinali autem formaliter, quia inhærentię aptitudinalis importat formaliter ordinem ad subjectum, existentia autem omninò à tali ordine præscindit, & dicit præcisè modum, quo formaliter, & intrinsecè accidens costituitur ens in actu, ut sic, quod quidem exprimi potest conceptu absoluto, aut saltem præscindente ab omni ordine ab subjectum, quod quidem inhærentia necessariò concernit vel actualiter, vel saltem aptitudinaliter; falsum igitur est nil aliud in accidente reperiri à parte rei præter inhærentiam actualem, ac aptitudinalem reperitur enim modus, cui pertinet ad rationem existendi absolutè, ut sic, inhærentia verò non spectat ad rationem existendi absolutè, sed ad determinationem, & modificationem ipsius existentiæ.

159 Tertiò, humanitatem Christi non existere per Verbi existentiam, sed per propriam, & intrinsecam, docet, & probat Doctor, quem omnes sequuntur extra scholam D. Thomæ, 3. d. 6. q. 1. quia Christus quatenus homo fuit terminus generationis temporalis ex Matre, sed terminus generationis ex 5. Phys. 7. est esse existentiæ, vel aliquod habens esse tale, ergo aliquod esse tale fuit terminus generationis temporalis Christi, hoc autem non est esse increatum Verbi, tum quia hoc esse non est effectum per generationem temporalem, tum quia non pertinet ad ipsum, quatenus homo est, ergo fuit esse proprium, & creatum humanitatis Christi, quia ipsa existebat. Confirm. illam naturam, quam Verbum personavit tota Trinitas produxit in ratione causę efficientias, & conservantis non terminabatur, nisi ad aliquod existere, non increatum, quia nihil efficit se, ergo &c. Dices pro Thomistis opus non esse semper, quod existentia sit terminus per generationem productus, seu per generationem producatur, sed sufficere quod producatur res existens, sic autem evenit in generatione temporali Christi, quod B. Virgo, licet non produxerit existentiam humanitatis Christi, quia existit per existentiam Verbi, produxit nihilominus hominem existentem, quatenus produxit unionem, qua humanitas unita est existentiæ Verbi, sicut homo dicitur hominem generare, licet non attingat animam, non alia ratione, nisi quia unit illam. Hæc solutio jam impugnata est supra n. 158. quia unio, cùm sit quidã respectus, nequit esse terminus formalis generationis substãtialis, tũ quia falsum est, B. Virginem produxisse unionem humanitatis cum Verbo, Deus enim solus immediatè copulavit humanitatem cum Verbo; tum quia unio præsupponit extrema unibilia jam existentia, non verò per ipsam existentia fiunt; tum quia etiam concedendo B. Virginem unionem hypostaticam attigisse, adhuc redit argumentum de ipsa unione, an à Virgine producta fuerit cum propria existentia, nec ne; si primum, idem dici poterat quoque de ipsa humanitate, quod fuerit producta, ut existens; si verò dicatur existens per existentiam Verbi, tunc dabitur processus in infinitum, quia hoc utique erit per aliam unionem ad existentiam Verbi. Et denique contra essentiam unionis fieri possunt omnia argumenta, quæ fiunt contra essentiam humanitatis assumptæ sine existentia.

160 Obiicies, Patres plerunque dicere humanitatem Christi existere in Verbo; & rursus humanitatem non existere, nisi una existentia cum Verbo, quo pacto loquitur Sophronius in 6. Synodo artic. 11. Quod etiam probatur ratione, quia concedunt omnes, & est de Fide humanitatem Christi subsistere per subsistentiam Verbi divini, ergo pariter eiusdem existentia poterit existere. Resp. etiam accidentia in subjecto existere, & formam in materia, & tamen hinc non deducitur, formam substantialem existere existentia materiæ, & accidens per existentiam subjecti, immò potiùs oppositum, quia hoc quod est existere in alio requirit propriam utriusque extremi existentiam, si enim existeret in alio per existentiam alterius formaliter, signum esset & illud alterum in alio existere, quia si in se existeret, non posset ejus existentia denominare formaliter aliquid in alio existere, undè repugnat dicere, quod accidentia sint in alio per existentiam ipsius substantię, quia existentia substantiæ nequit talem effectum formalem præstare. Cùm autem Patres dicunt humanitatem Christi non existere nisi una existentia cum Verbo, vel existentiam sumunt pro subsistentia, quæ utique unica est in Christo, aut solùm insinuare volunt non extitisse prius tempore, quam existeret in Verbo. Ad rationem negatur paritas, quia subsistentia est modus realiter distinctus ab actuali essentia, ut dicemus disput. 11. & ab ea separabilis, quia non pertinet ad rationem existendi absolutè, sed ad rationem sic, vel sic essendi, undè etiamsi separetur actualis essentia à subsistentia, adhuc intelligi potest, quod maneat eadem actualis essentia, licet sub alio modo essendi; at existentia pertinet ad rationem essendi absolutè extra causas, & constituit essentiam in ratione entis in actu, & illud primò, & formaliter distinguit ab ente in potentia objectiva, atque ideò in re non distinguitur ab ipsa actuali essentia rei; sed quia hæc controversia est merè Theologica, ad Theologiam remittatur, ut fusius tractanda; quam tamen hìc obiter tangere libuit, quia pendet ex principiis Metaphysicis.

161 Quarto ulterius relationes quoque reales propriam habere existentiam ab existentia fundamenti distinctam, & suæ essentię proportionatam docet Scot. quol. 3. lit. C. & probatur in primis ea generali ratione, quia nec Deus facere potest, ut aliqua essentia creata sit actualis essentia, seu actu ens extra nihil per actualitatem extraneam, & distinctam ab ipsa; ergo si semel conceditur relationibus, quod sint entitates realiter ab extremis distinctæ, ut hic supponimus, consequenter earum entitati extra causas propria correspondebit existentia distincta ab existentia extremorum. Deindè etiam ipsæ relationes de novo producuntur in suis fundamentis, & corrumpuntur ipsis permanentibus, ergo propria gaudent existentia, quia omnis productio ad aliquam terminatur existentiam, & per omnem corruptionem aliqua deperditur existentia. Tum quia, ut supra dictum est, ut aliqua entitas propriam existentiam habere intelligatur, opus non est, ut sit apta existere solitariè, multa namque sine alterius consortio existere nequeunt, quæ tamen palàm est propriam possidere existentiam, ut constat de creatura, quæ nequit existere sine Deo, nec unum relativum sine alio, nec compositum sine partibus, sed sufficit, quod sit terminus actionis physicæ, & realis, quia per hanc fit res existens, & existentia communicatur effectui; non ergo quia relatio sine fundamento existere nequit, debet illi propria, & peculiaris denegari existentia, sed tantum deducere licet esse existentiam satis debilem, & ab existentia alterius dependentem.

Dices, relationes non habere propriam novitatem, nec per se acquiri, qua de causa Arist. negat dari motum ad relationem 5. Phys. 10. sed eadem omninò actione generantur, & corrumpuntur cum suis extremis, ergo non habent existentiam distinctam ab illis. Respond. hoc argumento probari solere à Nominalibus relationem nihil reale extremis supperaddere, undè non solum concludit (si quid probat) relationem non habere existentiam, sed nec etiam essentiam distinctam ab extremis; hìc autem supponimus, relationes habere entitatem propriam distinctam ab entitate extremorum, & ex hoc contendimus eis quoque deberi propriam existentiam, cùm non sit nisi actualis entitas rei; argumento autem in se satisfactum est disp. 8. log. quæst. 3. art. 2. ab initio, ubi diximus Arist. loc. cit. non loqui de relationibus in universum, quia concedit ibi motum ad Ubi, quod tamen est de genere respectuum, sed loquitur de relationibus quarti prædicamenti, quæ in nostra schola dicuntur intrinsecus advenientes, & negat motum ad illas, non quia, & ipsæ propriam non habeant productionem distinctam à productione extremorum, sed quia non per se primò acquiruntur, sed necessariò consequuntur extrema jam posita, & ideo ait ibidem non acquiri, nec motum terminare, nisi per accidens, quatenus supponunt acquisitionem alterius. Denique licet non appareat tales relationes generari, & corrumpi manentibus extremis, apparet tamen generari, & corrumpi, si ad solum fundamentum comparentur, quia in eodem fundamento modò incipiunt, modò desinunt, quod nobis sufficit ad convincendum Adversarios, qui dicebant, relationem non habere distinctam existentiam ab existentia sui fundamenti; non autem loquebantur de existentia amborum extremorum.

162 Quintò tandem modos quoque habere propriam existentiam probatur, quia ii modi, de quibus loquuntur Recentiores, & Adversarii, sunt modi rerum Physici, ac extrinseci, ut figura respectu quantitatis, præsentia, unio, sessio. &c. at isti sunt verè, & propriè res capiendo rem, ut convertitur cum ente reali, ergo nedum propriam essentiam habebunt, sed propriam quoque existentiam, minor

proba-

probatur à Scoto 2. d. 1. q. 5. § *quod si aduc* ubi loquens de prædictis entitatibus modalibus alias res determinantibus, & quærens num dici possint res, respondent quod licet dicantur modi, quia non sunt ita res sicut illa, quam modificant, possunt tamen dici res quatenus essentialiter cadunt sub divisione entis realis. Confirmatur etiam ratione communi superiùs adducta pro cęteris, quia etiam hujus generis modi (quod dico ad excludendos modos intrinsecos, de quibus posteà) producuntur in subjectis, & corrumpuntur permanentibus subjectis, ut constat de præsentia respectu corporis, figura respectu quantitatis; ergo nedum habent propriam essentiam, sed etiam propriam existentiam distinctam ab existentia suorum subjectorum.

Sed obiicies modum non esse propriè entitatem, sed entitatis modum, & ejus munus esse, non quidem novam entitatem afferre, sed præexistentem dumtaxat modificare, ergo non requirit novam existentiam, nova enim existentia est tantùm propter novum esse. Resp. quicquid in proposito dicant Recentiores, qui non videntur consequenter loqui, dum declarando naturam horum modorum pleno ore fatentur non esse res, non esse entitates, sed rerum, ac entitatum modificationes, ac determinationes, & hìc posteà nedum illis propriam tribuunt entitatem, sed etiam propriam, ac peculiarem existentiam; quicquid inquam, illi dicant, nos breviter occurrimus ex Scoto loc. cit. 2. d. 1. qu. 5. D. quod licèt modus non sit ita res, sicut illa, cujus est modus, non tamen nulla res est, sicut nec ullum ens, quia tunc nihil esset, adhuc tamen est ens cadens sub divisione entis realis, atque ideò in suo genere habens propriam essentiam, & propriam existentiam correspondentem nempe modalem.

163 Sed gravior adhuc remanet difficultas de naturis communibus, de modis intrinsecis, de proprietatibus, & aliis rerum formalitatibus in eadem re ex natura rei repertis, num illis propria correspondeat existentia, & ratio dubitandi est, quia hæc omnia propriam habent essentiam, quæ, & per distinctam definitionem exprimitur; ergo si verum est principium supra positum, quod cuicunque essentiæ propria debet in suo genere existentia correspondere, singulæ formalitates propriam habebunt existentiam, & hoc presertim asserendum videtur in sententia nostra admittente distinctionem formalem ex natura rei, & actualem inter illas. Ariag. disp. 2. Metaph. sec. 5. nu. 75. illi principio nixus ait omnibus illis, quibus convenit entitas distincta, assignari etiam debere propriam existentiam, quantumvis modalis, vel minimæ entitatis sint, unde deducit etiam gradibus superioribus, eo modo quo ab inferioribus distinguuntur, propriam convenire existentiam, & uno verbo eodem omninò modo philosophandum esse in omnibus de existentia, quò de essentia, propter rationem sæpè dictam, quia scilicet hæc duo omninò indistincta sunt inter se, sic etiam discurrit Aversa q. 8 sec. 8. § *sequitur secundo*. Insuper Meurisse, ex nostris lib. 1. Met. q. 20 concl. 5. ait propriis passionibus correspondere propriam existentiam distinctam ab existentia subjecti, quia fluere dicuntur à suis subjectis, & dimanare, cùm ergo fluxus ille terminetur ad aliquid actuale consequens naturam, terminatur quoque ad aliquid suo modo existens. Subdit etiam idipsum asseri debere de naturis communibus supposita distinctione formali graduum superiorum ab inferioribus, gradus enim viventis v. g. est actu in Petro, ergo existit in Petro, & cùm sit gradus distinctus formaliter à Petro vel tanquam inclusum ab includente, vel aliter, ejus quoque existentia erit formaliter distincta ab existentia Petri; quare concludit gradus superiores, & inferiores sicut habent diversas essentias, ita quoque diversas habere existentias, sed sicut eorum essentiæ non sunt nisi formaliter distinctæ, non verò realiter, ita quoque dicendum de existentiis, & hanc sententiam colligit ex Scoto 2. d. 3. quæst. 3. ubi dicit naturam communem habere existentiam in individuis, & ex Bassolio 1. dist. 8. quæst. 1. art. 2. & 3. d. 6. quæst. un. artic. 2. idem tenet Smisinch. tract. 1. de Deo uno disp. 2. nu. 36. Faber. 9. Met. disp. 2. c. 2.

164 Oppositum tamen mihi probabilius videtur, non singulis gradibus rerum, ac earum formalitatibus, quas in eadem re multiplicatas concedimus, ac ex natura rei formaliter distinctas proprias correspondere existentias, sed omnes adęquatè existere per eandem existentiam illius rei, cui identificantur, & ad cujus integritatem spectant, quem dicendi modum docuit Trom. 5. Metaphys. qu. 6. & trac. formalit. ab initio, ubi existentiam ponit correspondere rebus, non autem formalitatibus, rem autem ipse appellat entitatem potentem se sola existere, & quia formalitates se solis existere nequeunt; ideò illis negat propriam existentiam; in qua explicatione discrepamus ab ipso, quia tunc relationes reales, & multa alia, quæ ex naturali connexione cum aliis nequeunt seipsis existere, propria carerent existentia, hinc dicebamus disp. 1. log. q. 5. ar. 2. & in superioribus disp. 6. n. 60. nomine rei, quæ nata est fundare distinctionem realem, nedum intelligendum esse, quod per se primò, & immediatè existit, vel sic existere potest, sed omne id, quod per veram efficientiam, & physicam causalitatem accipit esse, sive solitariè existere possit, sive non, & ita se habent omnes physicæ entitates, omnes nimirum substantię sive completæ, sive incompletæ, ut materia, & forma, omnia item accidentia, sive absoluta, sive respectiva, hæc enim omnia verè sunt entia in recto propriam essentiam, & existentiam habentia, & si non omnia solitariè existere nata. Per realitatem verò, seu formalitatem, quæ nata est fundare dumtaxat distinctionem ex natura rei formalem intelligitur id, quod est aliquid rei in præfato sensu explicatæ, non quocunque modo, sed per identitatem realem, atque ita per realitatem omne id intelligendum venit, quod per se non recipit esse, ac immediatè à sua proxima causa per verum influxum physicum, sed per simplicem dimanationem Metaphysicam. Itaque non est immediatè, & formaliter capax existentiæ, nisi id, quod esse potest terminus, & effectus physicæ causalitatis, quandoquidem per talem causalitatem communicatur effectui entitas actualis, quæ est existentia; quia ergo formalitates non sunt effectus accipientes esse per aliquam physicam causalitatem, sed per simplicem metaphysicam dimanationem, hinc est, quod propria existentia carere dicuntur, sed omnes adæquatè existunt per unicam existentiam, scilicet illius rei, cui identificantur, & ad cujus spectant integritatem, idem tenet Vulp. disputatione 63. de Trinit. artic. 8. vide dicta superius disp. 6. quæst. 7. art. 2. num. 160. & seq.

165 Dices, utiq; existere omnes formalitates, & gradus ejusdem rei per unicam realem existentiam, multiplicari tamen existentias formales, & formaliter distinctas, quia multiplicantur essentię formaliter distinctæ, & cuicunque essentiæ propria correspondet existentia ex principio jam posito. Contra, quia dictum est, existentiam non correspondere formalitatibus, sed rebus, nec dari posse plures existentias, quæ solùm formaliter distinguantur, cùm enim id, quod existit, ut sic, sit terminus physicæ causalitatis, secundùm suam existentiam natum est fundare realem distinctionem à quolibet alio distincta existentia existente. Cùm autem dicitur singulas illas formalitates propriam præseferre essentiam, ac distincta definitione explicabilem per conceptus adequatos, negat Tromb. hoc assumptum, quia licèt dici possit singulas importare proprias quidditates, non tamen importent proprias essentias, in hoc enim (ait) differunt quidditas, & essentia, quod essentia dicitur entitas illa, cui non repugnat esse, & habere esse sine altero, sed quidditas est id, quod exprimitur per definitionem; quæ distinctio non placet, quia nimis coarctat essentiæ nomen, relationes siquidem, & alia multa propriam habent essentiam, quæ tamen solitariè existere non possunt. Potius ergo juxta allatam explicationem dicendum essentiæ nomen dupliciter sumi posse, nimirum vel pro re, cui non repugnat existere, & potest esse terminus actionis agentis, & physicæ causalitatis, & in hoc sensu verum est cuilibet essentiæ propriam correspondere existentiam, hanc enim accipit ab agente, dum producitur; & hoc modo negatur, formalitates propriam essentiam præseferre, quia nequeunt esse terminus immediatus physicæ causalitatis; alio modo sumi potest essentia latius pro quacunque ratione essentiali, quomodo dicimus quicquid est eo modo quo est habere suam essentiam, quia nihil esse protest absque sua propria, & intrinseca ratione essentiali, & sic utique verum est, etiam formalitates, & varios gradus entitatis rei propriã habere essentiam, sed falsum est essentiæ sic sumptę propriam, & adæquatam correspondere existentiam, nam omnes, & adæquatè existunt per unicam existentiam illius rei, ad cujus integritatem pertinent. Vide suprà disputatione sexta num. 180. ubi explicatum est, quænam sit essentia, cui correspondet propria existentia. Et hunc dicendi modum, quem Scoticum esse opinor, non obscurè insinuat Pasqualig. disput. cit. 83. sec. 5. ubi n. 1. explicans dictum illud, quod cuicunque essentiæ propria correspondere debet existentia, ait ita accipiendum esse, ut solùm procedat de iis essentiis, quæ constituunt unam integram entitatem, non autem de qualibet quidditate, quamvis suo modo etiam quælibet ratio formalis habeat propriã existentiã, quatenus existẽtia cujuslibet rei adæquat omnes formalitates ipsius faciẽdo singulas existere.

166 Et hac eadem ratione negandum est naturis communibus, ut a singularibus præcisis, propriam correspondere existentiam, quia in tali statu natura, ut benè Suarez adnotavit d. 31. cit. sec. 11. n. 2. nõ est existentiæ capax, nec potest esse immediatus terminus productionis, & physicæ causalitatis, cùm ergo non sit capax existentię, nisi ut est sub singularitate, & nonnisi sub tali statu possit esse terminus generationis, consequenter dici debet existentiam non correspondere adæquatè, nisi naturæ singulari, seu sub singularitate conceptæ, & hoc expresè docet Scot. loc. cit. à Meurisse pro parte opposita 2. d. 3. quæst. 3. ubi ait, existentiam sequi naturam etiam singularitatem. Nec valet, quod ait Meuriss. per hoc probari tantum naturam non esse capacem in tali statu existentiæ, qua se sola existere possit extra singularia, non autem quod non sit capax existentię in singularibus. Immò hæc responsio potius nobis favet, si enim non est existentiæ capax, nisi ut in singularibus concipitur; ergo quando concipitur, ut communis præcisa singularitate non est proximè capax existentiæ, quia secundùm eum statum repugnat ei actualis existentia, ergo concipiendo existentiam, ut actum essentiæ, non debet immediatè referri ad naturam, ut communem, sed ut singularem; & ad communem, ut facta est singularis in re individua. Neque tandem oppositum probat ratio Meuriss. relata num. 173. conceditur enim gradum viventis v. g. esse actu in Petro, & existere in Petro, sed nego quod existat existentia distincta etiam formaliter ab illa, qua Petrus existit, non enim distingui possunt in Petro ex natura rei duæ existentiæ, quarum una sit Petri, & alia hominis, sed est una dumtaxat, qua immediatè Petrus existit, & mediatè homo; & hoc ipsum significavit Doctor, ubicunque dixit naturam communem non existere immediatè, sed mediatè in singularibus, nam si propriam haberet existentiam saltem formaliter distinctam ab existentia singularium tunc non mediatè tantùm, sed

minus immediatè per propriam exiſtentiam diceretur exiſtere. Nec minus concludit ratio, qua probare conatur propriæ paſſioni, ut à ſubjecto diſtinguitur, propriam correſpondere eſſentiam, quia fluxus paſſionis à ſubjecto non fit per veram, & propriam cauſalitatatem phyſicam, ſed per ſolam dimanationem Metaphyſicam, quatenus ſubjectum ſi non eſt cauſa phyſicè illius productiva, eſt tamen ratio cur ei conveniat; & ideo paſſio reſpectu ſubjecti talem eſſentiam non habet, quæ fundare queat exiſtentiam propriam ab exiſtentia ſubjecti diſtinctam.

Inſtat Faber loc. cit. natura communis, ut homo, & equus ex parte rei ſunt realia entia poſitiva diſtincta ab entitate ſingulari, ſed exiſtentia eſt modus intrinſecùs cujuslibet entis realis poſitivi, ergo etiam natura communis propriam debet poſſidere exiſtentiam, major, et minor paſſim conceduntur in noſtra ſchola. Reſpondet. quod ſi natura communis eſſet entitas realiter ab individuo diſtincta, utique argumentum concluderet, quia quelibet entitas realiter diſtincta ab alia habet propriam exiſtentiam ab exiſtentia illius diſtinctam, at natura communis eſt eadem realis entitas cum individuo, & quia unicæ entitati unica correſpondet exiſtentia, ideò humanitati, & Petro unica ſufficit exiſtentia, qua ambo exiſtant Petrus immediatè, & natura mediatè, & illa eadem exiſtentia dicitur modus intrinſecùs utriuſque, quia utrumque importat unam ſolam entitatem, & eſſentiam; et quamvis natura abſtracta à ſingularitate poſſit adhuc concipi ut apta ad exiſtendum, non tamen ut immediatè, & ſecundùm ſe habens talem ordinem ad eſſe, ſed mediante individuo, in quo exiſtit, & hic dicendi modus clarè colligitur ex Doctore 3 diſt. 22. quæſt. un. F. & G. ubi non tribuit eſſe exiſtentiæ naturæ immediatè, ſed individuo. Verum adhuc tamen eſt, quod infra dicam num. 185. oppoſitam quoque ſententiam eſſe valdè probabilem, & ſæpè Scotum in eam incliuare, quam proinde, ut communiorem in ſchola noſtra ſum amplexus diſp. 6. de anim. quæſt. 7. art. 2. ubi, & locum ex 4. d. 45. quæſt. 3. ad 2. prin. pro ea valdè clarum adduxi, immò & eandem in Met. tradere ſum pollicitus; at re maturius conſiderata promiſſis omninò ſtare non potui; hoc tibi ſufficiat, quod oppoſitam non inficior, immò adeò probabilem cenſeo, ut queat pro libito quiſque Scotiſta unam, vel alteram ſequi.

QUÆSTIO V.

An tam eſſentia, quàm exiſtentia ex gradibus metaphyſicis componantur.

177 QUia tota linea prædicamentalis à ſummo genere ad ſingularia videtur ſcala quædam conſtans ex variis generibus, ſpeciebus, & differentiis ſecundùm ſub, & ſupra ordinatis, quibus aſcenditur ab individuis ad ſupremum genus, & inde ad ſingularia deſcenditur, hinc (inquam) ſumpta metaphora conceptus illi ſuperiores, & inferiores dicuntur gradus metaphyſici, quia ad Metaph. ſpectant compoſitionem. Prima ſententia tam in eſſentia, quam in exiſtentia graduum pluralitatem, ac diverſitatem aſſignat, adde ut ſicut rerum eſſentiæ ex variis gradibus prædicamentalibus genericis, differentialibus ac individualibus coaleſcunt, ita quoque earum exiſtentiæ; unde quot gradus eſſentiæ reperiuntur in re, totidem etiam erunt exiſtentiæ, quæ opinio tribui ſolet, Henrico quol. 2. qu. 1. & defenditur à Recentioribus quibuſdam Ovvied. controverſ. 2. Metaph. punct. 5. in fine, Averſa quæſt. 8. ſuę Philoſoph. ſec. 8. § *ſequitur ſecundò*. Alia opinio extrema tam eſſentiam, quam exiſtentiam ait in indiviſibili conſiſtere: eſſentiam quidem quia Ariſt. 8. Met. 10. apertis verbis ſancivit rerum eſſentias in indiviſibili conſiſtere, nec graduum latitudinem habere, exiſtentiam verò, quia ſi ſemel rei eſſentia tali latitudine caret, conſequenter idipſum de exiſtentia quoque affirmari debebit, quia ſi in exiſtentia talis latitudo daretur, non niſi ex eſſentia in eam redundare poſſet; ita nonnulli Recentes. Communis, & vera ſententia mediat inter iſtas, & quidem in eſſentia agnoſcit graduum Metaphyſicorum pluralitatem, quos tamen negat in exiſtentia affirmans per unicum gradum exiſtentiæ totam eſſentiam exiſtere; ita Scot. expreſsè 2. diſt. 3. quæſt. 3. Alenſis 5. Met. tex. 7. D. Th. 2. contra gentes capit. 52. ubi Ferrar. Hervæus de unitate Formarum qu. 5. Suarez diſp. 31. Meta. ſec. 11. num. 2. Albertin. tom. 2. pricip. 1. Philoſoph. diſp. 2. qu. 4. Paſqualig. tom. 1. Met. diſput. 84. ubi id optimè probat omnibus fundamentis ex Scot. deſumptis, quamvis grati animi cauſa eum non memoret, ut Recentiorum moris eſt, dum furtis ex Veterum pœnu intendunt.

178 Dicendum itaque eſt cum hac ultima ſententia eſſentiam rerum equidem habere pluralitatem graduum, ex quibus componitur, & coaleſcit, non tamen exiſtentiam, ſed eſſe unicam, & ſimplicem rationem indiviſibiliter omnes gradus eſſentiæ afficientem. Ita Doctor loc. cit. 2. d. 3. qu. 3. & quidem quoad eſſentiam res adeò explorata eſt, quod ex pluribus gradibus Metaphyſicis coaleſcit, ut nullus remaneat ambigendi locus, videmus enim ſpecies conſtare ex gradu generico, & differentiali, ex gradibus ſuperioribus, & inferioribus in linea prædicamentali coaleſcere, & denique definitionem, per quam rerum eſſentia ſolet exprimi conſtare ex genere, & differentia, ergo eſſentia creata neceſſariò componitur ex pluribus gradibus metaphyſicis. Neque oppoſitum docuit Ariſt. loc. cit. 8. Met. tex. 10. immò ex illo textu disertè colligitur compoſitio eſſentię ex gradibus Metaphyſicis, comparatque ad hoc declarandum rerum quidditates numeris, & quatuor facit comparationes, ut ibidem eleganter exponit Doctor; prima eſt, quod ſicut numerus diviſionem in infinitum non recipit, ſed ad indiviſibiles unitates deveniendum eſt, ita eſſentia in diviſione ſtatum agnoſcit primò enim in partes ipſam exprimentes dividitur, quæ ſunt partes definitionis, mox in ultima differentia terminus eſt: quę ulterius dividi nequit: & ex hac prima comparatione clarè colligitur quo pacto eſſentia ex pluribus gradibus Metaphyſicis componatur, & quomodo adhuc in indiviſibili conſiſtere dicatur ratione ultimæ differentiæ. Secunda comparatio eſt, quemadmodum ſi pars aliqua quantumvis modica addatur, vel ſubtrahatur à numero ſtatim variatur ſpecies numeri, addita enim unitate, quæ eſt minimum in numero ipſi ternario, ſtatim fit quaternarius, & ſublata fit binarius, quæ ſunt aliæ ſpecies à numero ternario, ſicut, inquam, eſt in numero, ſic eſt in quidditate, & definitione rerum, nam ſi à ſubſtantia animata ſenſibili, quæ eſt quidditas animalis, ſenſibile ſubtrahatur, ſtatim conſtituitur quidditas, & definitio plantæ; ſi addatur rationale, ſtatim fit quidditas hominis; ex qua rurſus comparatione liquet quomodo rerum eſſentiæ conſtent ex pluribus gradibus Metaphyſicis, ſicut numerus conſtat ex pliuribus unitatibus & quo ſenſu in indiviſibili conſiſtere dicantur. Tertia comparatio eſt, quod ſicut numerus non eſt ſola unitatum aggregatio, ſed præter illas unitates materiales, habet etiam unitatem formalem, qua dicitur unus, ut numerus ternarius non eſt ſola trium unitatum aggregatio, ſed pręter illas tres materiales unitates habet aliam quandam unitatem formalem, quæ cum illis non ponit in numerum, ſed eſt forma ſpecifica conſequens numerum ternarium à qua dicitur formaliter unus; ita rei eſſentia non conſiſtit in ſola compoſitione generis cum differentia, ſicut potentię cum actu, ſed ex iſtis ſimul junctis tertia quædam unitas formalis oritur; a qua rei eſſentia dicitur per ſe, & formaliter una, non quidem unitate ſimplicitatis, ſed compoſitionis. Ex hac comparatione iterùm conſtat quomodo rerum eſſentiæ ex gradibus Metaphyſicis componantur; & ſolùm dici poſſe in indiviſibili conſiſtere, quatenus ex compoſitione illorum graduum fit per ſe unum, & non aggregatum per accidens. Quarta tandem comparatio eſt, quod ſicut numerus non ſuſcipit magis, & minus, ita nec rei eſſentia, quia non magis participatur humanitas v. g. à Petro, quam à Paulo, quia ſecundum omnia ſua prędicata quidditativa ita reperitur in uno individuo, ſicut in alio, quæ quidem indiviſibilitas non excludit compoſitionem ex gradibus Metaphyſicis.

179 Quod autem exiſtentia non habeat graduum pluralitatem, ſicut habet eſſentia, ſed ſit ſimplex quædam actualitas indiviſibiliter afficiens omnes, & ſingulos ipſius eſſentiæ gradus tradit expreſsè Doctor loc. cit. ait enim ibi, quod exiſtentia eſt natura ſua poſterior tota eſſentia, & quoad omnes gradus ſuos, & in hoc ſenſu inquit, quod eſt actus ultimus poſterior tota coordinatione prędicamentali ex gradibus eſſentialibus contexta, & quod adęquatè concipere poſſumus eſſentiam quoad omnes gradus ſuos etiam individuales abſque eo, quod concipiamus exiſtentiam, quia hic homo (ait Doctor) non plus includit formaliter exiſtentiam actualem, quam homo; ſi ergo exiſtentia ita ſe habet ad eſſentiam, ut à toto genere, illam ſupponat completam, & integram in ordine ſuo, planè nequibit exiſtentia immediatè afficere aliquem gradum antecedenter ad infimum, itaut prius concipiatur animal exiſtens, aut homo exiſtens, quam hic homo exiſtens, patet conſequentia, quia in ſerie formalitatum, quæ in una, & eadem entitate idētificātur, ſed una ſuapte natura eſt prior altera ex natura rei non poteſt poſterior formalitas conjungi cum priori, niſi præſupponat omnes formalitates, quæ ſunt priores ipſa. Confirm. quia cum ille ordo, quem ſervant illi gradus inter ſe ſit eſſentialis, & per ſe, nequit inverti, ſed ſemper eſt invariabilis, ergo nequit exiſtentia concipi afficere eſſentiam, niſi prius ſupponatur completa, & individua, neque ſinguli gradus eſſentiæ concipi poterunt cum propria exiſtentia, ſed omnes, & ſinguli eadem exiſtentia exiſtent indiviſibili omnibus, & ſingulis ſimul ſumptis ſuperveniente. Quod autem exiſtentia ſit immediatus actus naturæ ſingularis, itaut concipi nequeat immediatè conjuncta cum natura communi, ut ſic, jam oſtendimus ſupra n. 174. Dices, id probare tantùm de exiſtentia totali, & completa, non autem partiali, & in completa hujus, vel illius gradus, & quod ſicut in gradibus ipſis eſſentialibus inverti poteſt ordo ſaltem ab intellectu inadæquatè concipiente, prius contrahendo genus per differentias individuales, quam per ſpecificas, ut cùm dicitur hoc ens, hoc corpus, hoc animal, ut etiam nos concedimus diſp. 5. log. q. 1. art. 1. ita etiam in propoſito poterit ordo inverti, ut exiſtentia prius concipiatur conjuncta cum natura generica, quam cum ſpecifica, & prius cum iſta, quam cum individuali dicendo animal exiſtens, homo exiſtens, Petrus exiſtens. Contra hoc arguitur ex Doctore loc. cit. quod eſt per ſe à toto genere præcedit illud, quod eſt per accidens, ſed ſingularitas per ſe pertinet ad coordinationem, & ſeriem predicamentalem, ut fundamentum illius, ac veluti radix arboris prædicamentalis, ut dictum eſt diſp. 6. Log. q. 3. art. 1. exiſtentia verò ad prædicamentum ſpectat omninò per accidens, ergo non ſolùm ſervata pro-

proportione exiſtentia partialis eſt poſterior eſſentia partiali, & exiſtentia totalis eſſentia totali, ſed à toto genere exiſtentia eſt poſterior eſſentia, tam partiali, quam totali. Deindè non valet aſſumpta illa paritas de individuis genericis, & incompletis cum re, de qua loquimur, quia illa individua fiunt ab intellectu inadæquatè concipiente, ut loc. cit. in Log. explicatum eſt, at cum exiſtentia intelligatur advenire eſſentię jam in ſuo eſſe integro, & completo conſtitutæ, conjungi debet cum eſſentia ab intellectu rem adequatè concipiente. Tandem etiam illa paritate conceſſa non ſequitur ab intellectu inadæquatè concipiente poſſe exiſtentiam cum natura communi, ut ſic, immeditè conjungi, ſed tantùm cum individuo generico, itaut dicatur hoc corpus exiſtens, hoc animal exiſtens, ergo ſemper verum eſt exiſtentiam non advenire naturæ niſi completè, vel ſaltem incompletè individuatæ: oppoſitum autem contingeret, ſi darentur diverſi gradus exiſtentiæ, tunc enim concipere poſſemus quemlibet gradum eſſentiæ cum gradu exiſtentiæ ſibi correſpondenti præciſa quacunque individuali differentia.

180 Confirmatur adhuc totus præcedens diſcurſus ex dictis à num. 174 non eſt immediatè, & formaliter exiſtentiæ capax, niſi id, quod poteſt eſſe terminus, & effectus productionis, & phyſicæ cauſalitatis, tum quia ſolùm per talem cauſalitatem communicatur effectui entitas actualis, quæ eſt exiſtentia, tum quia eſſe actuale eſt in ordine ad productionem, & terminus ipſius, tum tandem quia non poteſt res habere exiſtentiam, niſi prout terminare poteſt actionem producentis; ſed ut aliquid ſit terminus productionis opus eſt, quod ſit individuum, quia gradus univerſales ſeorſim ſumpti non ſunt per ſe producibiles, ſed tantùm ut ſunt in ſingularibus, qua de cauſa dicebat Ariſtot. 1. Met. in procem. actiones eſſe dumtaxat ſingularium, & ad ſingularia tendere; ergo nequit exiſtentia conjungi ſecundùm diverſos gradus diverſis gradibus eſſentiæ, ſed neceſſariò ſupponit eſſentiam ita in ſe completè conſtitutam, ut includat omnes gradus ſubordinatos à gradu entis inchoando uſque ad infimum individualem. Et hæc quidem ratione dum concludit de eſſentia comparata ad exiſtentiam actualem, ſed etiam poſſibilem, quia ſicut nequit aliquid concipi in ſe actu exiſtens, niſi prout actu terminavit actionem agentis, virtute cujus exiſtentiam accepit in rerum natura; ita ſervata proportione nequit res concipi, ut potens exiſtere, niſi prout potens in ſe, & immediatè terminare actionem producentis.

Prætereà probatur idipſum ex eo, quod docet Doctor loc. cit. 2. diſt. 3. quæſt. 3. nempe non dari propriam coordinationem exiſtentiarum aliam à coordinatione eſſentiarum, quia exiſtentia non habet proprias differentias, qua ſit contrahibilis ad conſtituendos varios gradus prædicamentales, quod etiam nos ſupra docuimus numer. 87. ex hoc, inquam, manifeſtè deducitur, non poſſe in exiſtentia diſtingui varios gradus prædicamentales, quia iſti gradus intantùm diſtinguuntur in eſſentia, inquantum conſtant rationibus communibus, & differentialibus, ſi ergo exiſtentia non habet differentias contractivas, conſequenter neque habebit gradus, qui per illas conſtituuntur. Quod autem exiſtentia non habeat ſuas differentias contractivas, præter Doctoris auctoritatem ſuadetur etiam evidenti ratione, quia pluralitas graduum in eſſentia multiplicat prædicata eſſentialia, nam ex differentia perſeitatis v. g. ſumitur gradus ſubſtantiæ, ex differentia corporeitatis gradus corporis, ex differentia ſenſibilitatis ſumitur gradus animalis, & ex differentia rationalitatis ſumitur gradus hominis; cùm ergo in exiſtentia non fundetur talis prædicatorum multiplicitas, hinc clarè deduci debet ipſam carere differentiis contractivis; quod autem in exiſtentia non fundetur prædicatorum multiplicitas, evidens eſt, quia de re exiſtente ratione exiſtentiæ aliud prædicari nequit, niſi ipſa eſſendi actualitas, ſeu quod actu ſit in rerum natura; ſed ubi non eſt diverſitas prędicatorum, non eſt diverſitas graduum, ut patet in rationalitate, quæ quia non fundat niſi unum prædicatum, ideò eſt ſimplex ratio, & in alios gradus in diviſibilis, ergo idem eſt de exiſtentia dicendum.

181 Denique res omnes adeò conveniunt in eo, quod exiſtunt, ut in ipſo eſſe nullo modo differant, quia ſtatim ac ſunt in actu à parte rei, habent totum id, quod ratione exiſtentiæ habere poſſunt; ergo non poteſt exiſtentia importare diverſos gradus, ſed unicam tantùm ſimplicem rationem formalem, quæ ſit ratio ponens in actu eſſentiam. Confir. quia etiamſi concipiamus exiſtentiam afficere diverſos eſſentiæ gradus v. g. animalitatem, & humanitatem Petri, tamen eodem modo ſe habet reſpectu omnium, & eundem omnibus præſtat effectum formalem faciendo nimirum eos exiſtere, ergo non diverſificantur gradus exiſtentiæ juxta diverſitatem graduum eſſentiæ, ſi enim darentur diverſi gradus exiſtentiæ, deberet unuſquiſque ſecundum ſuum eſſe formale eſſe diverſus ab alio, & diverſum effectum formalem exhibere, quemadmodum contingit in gradibus eſſentiæ. Tandem adæquatus exiſtentiæ formalis effectus eſt facere eſſentiam, & omnes ejus gradus in actu, nec ad aliud ſe extendit, nec aliquid amplius fingi poteſt, quod exiſtentia, præſtet eſſentiæ, ſtatim enim ac intelligitur in actu, intelligitur completè exhibitus, & conſummatus exiſtentiæ effectus, ergo non poſſunt in ipſa diſtingui varii gradus juxta varietatem graduum eſſentiæ.

Reſpondet Ovvied. cit. rationem conſtituendi rem extra cauſas, qualis eſt exiſtentia, eſſe indiviſibilem intenſivè, quia eademmet formalitas non poteſt magis extra cauſas conſtitui; ſed extenſivè eſt diviſibilis, quia gradus diſtincti formaliter habent rationes formaliter diſtinctas inter ſe, per quas extra cauſas conſtituuntur, in quas eſt diviſibilis exiſtentia adæquata, ſeu ratio conſtituendi extrà cauſas individuum adæquatum involvens rationes ſuperiores, & inferiores. Contra; quia in hac reſponſione manifeſta committitur petitio principii, hoc enim eſt, quod impugnatur, exiſtentiam nempe non eſſe diviſibilem in plures rationes extenſivè, juxtà pluralitatem graduum eſſentiæ. Dum quia ſi non eſt diviſibilis in plures rationes exiſtendi intenſivè, ſed ſolùm extenſivè, tunc non eſt major ratio cur gradus genericus exiſtentiæ correſpondeat gradui generico eſſentiæ, & ſpecificus ſpecifico, ut ipſe defendit, quam e contra, nempe genericus ſpecifico, & ſpecificus generico. Probatur conſequentia, quia omnes, & ſinguli exiſtentię gradus prȩſtant eundem prorſus formalem effectum eſſendi extra cauſas, cùm non niſi extenſivè inter ſe differant, ergo ſi nulla alia inter eos differentia reperitur, poterit promiſcuè gradus genericus exiſtentiæ afficere ſpecificum eſſentiæ, & ſpecificus exiſtentiæ genericum eſſentiæ, quia eundem effectum formalem præſtant. Immò quia omnes, & ſinguli exiſtentiæ gradus eundem prorſus præſtant formalem effectum, ex hoc deduci debet non dari hanc graduum diverſitatem in exiſtentia, ubi enim non eſt diverſitas effectus formalis, neque etiam poteſt eſſe diverſitas cauſæ, cùm ergo omnes gradus eſſentiæ eodem modo ponantur extrà cauſas, neq; quoad hoc in eis ulla cernatur diverſitas, planè ex hoc ſequitur exiſtentiam eſſe prorſus indiviſibilem etiam extenſivè. quia ſi talis diverſibilitas in ea daretur itaut importaret diverſas formalitates juxtà diverſitatem graduũ eſſentię, haberetur etiam diverſitas in effectu formali exiſtentiæ.

182 In oppoſitum arguit Ovvied. probans exiſtentiam diviſibilem eſſe in gradus diſtinctos correſpondentes diverſis gradibus eſſentię, quando concipio animal a parte rei, ut ens actuale diſtinctum a rationali, quod etiam eſt ens actuale, concipio eandem diſtinctionem inter actualitates animalis, & rationalis, ac inter animal, & rationale, ergo ſicut divido per rationem hominem in animal, & rationale, ſic divido actualitatem hominis in actualitatem animalis, & rationalis, atque ita dabitur actualitas animalis precisa ab actualitate rationalis, & è contra, nec una includet aliam. Confirmat. ens non præſcinditur ex parte objecti à ratione exiſtendi, ergo ea ratione, qua apprehenditur ens, apprehenditur ſaltem ex parte objecti exiſtentia, quæ ab illo ex parte objecti formaliter non diſtinguitur, ergo gradui entis propria correſpondet exiſtentia.

Reſp. verè quidem eſſentiam ſecundùm omnes ſuos gradus eſſe in actu, ita tamen ut exiſtentiæ ſubiiciatur, ut quid completum ex omnibus ſuis gradibus uſque ad ſingularitatem incluſivè, ſolùm enim in tali ſtatu concipi poteſt, ut immediatè capax exiſtentiæ, & idoneus terminus phyſicæ cauſalitatis; dixi *immediatè*; quia natura ut à ſingularitate præciſa utique adhuc concipi poteſt, ut apta ad exiſtendum, non tamen immediatè, ſed mediante individuo in quo exiſtit; negatur itaque aſſumptum in argumento, gradus eſſentiæ poſſe ſeorſim concipi, ut actuales, & actu exiſtentes, ſicut enim ſeorſim ſumpti nequeunt terminare productionem, ità nec habere propriam actualitatem, nec cùm propria actualitate concipi, & hæc reſponſio confirmatur, quia formalitates illæ animalis, & rationalis non concipiuntur ullo pacto diſtingui, ut exiſtentes, immò ſub hac ratione omninò conveniunt, tam enim actu à parte rei datur animalitas in Petro, ſicut rationalitas, ſed ſolùm diſtinctæ concipiuntur ſub ſpecialibus rationalibus animalis, & rationalis, & ideò falſum eſt ita bene dividi poſſe actualitatem hominis in actualitatem animalis, & rationalis, ſicut homo dividitur in animal, & rationale, & ita benè concipi diſtinctas actualitates animalis, & rationalis, ſicut diſtincta concipiuntur animal, & rationale. Ad confir. falſum eſt ens præſcindere non poſſe aliquo pacto à ratione exiſtentiæ, quia licèt modus concipi nequeat ſine re, cujus eſt modus, res tamen concipi poteſt non concepto modo; verùm quia ad exactam, & perfectam rei conceptionem exigitur etiam quod concipiatur cum modo, dico quod cùm ens concipitur ut potens exiſtere, non utique concipitur, ut immediatè, & ſecundùm ſe habens talem ordinem ad eſſe, ſed mediante individuo, in quo exiſtere poteſt.

183 Secundò deinde arguit Averſa loc. cit. quia ſicut concipimus omnes gradus intrinſecos individui non exiſtentis v. g. Antichriſti, eoſque ratione diſtinguimus, ita diſtinctè concipimus eoſdem gradus, quatenus actu exiſtentes in individuo jam producto, ergo non ſolùm ipſi gradus eſſentiæ inter ſe diſtinguuntur, ſed etiam eorum actualitates. Conf. quia nedum eſt verum dicere, Petrus habet ſuam ſingularitatem actu poſitam, ſed etiam habet humanitatem actu poſitam, hoc eſt actualem entitatem ipſius humanitatis, ergo actualitas eſſendi in Petro non eſt veluti quædam forma ſimplex per rationem, ſed quot ſunt gradus eſſentiales, tot entitates actuales ratione diſtinguimus. Probatur conſequentia, quia omnem hanc actualitatem intelligimus ſupervenire omnibus gradibus eſſentialibus, & ſingulos a peculiari exiſtentia affici, alioquin omnes non exiſterent. Demum poteſt quis affirmare, & ſcire, hominem v. gr. exiſtere, animal exiſtere abſtrahendo ab hoc, vel illo homine, ab hac vel illa animalis ſpecie, ergo ratione diſtinguitur exiſtentia hominis ab exiſtentia ſingularitatis, & exiſtentia animalis ab exiſtentia ſpecificæ differentiæ contrahentis.

Reſ. ut ad argumentum Ovvied. negando gradus eſſentiæ, quatenus exiſtentes re ſuplicativè concipi ut diſtinctos, quia ſub ratione exiſten-